

บทที่ 3

คอน กิโม่เต้ เด ลา มัันซ่า : การศึกษาวิเคราะห์ตัวบท

ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ว่า เซอร์บันเตสมีจุดมุ่งหมายในการเขียนเรื่อง คอน กิโม่เต้ เด ลา มัันซ่า เพื่อเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลางซึ่งเนื้อเรื่องประกอบไปด้วยเรื่องราวที่เป็นจินตนาการ ไม่สมจริง เนื้อหาส่วนใหญ่ของวรรณกรรมประเภทนี้เกี่ยวข้องกับ การต่อสู้ของตัวละครเอกกับอัศวินอื่น หรือกับปีศาจ ยักษ์ และพ่อมดต่างๆ ซึ่งในการต่อสู้ตัวละครเอกก็จะเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะอยู่เสมอ และเขาก็จะอุทิศชัยชนะนั้นแด่หญิงในดวงใจ ซึ่งมักจะเป็นหญิงสูงศักดิ์ วิธีการที่เซอร์บันเตสใช้นำเสียดสีนิยายดังกล่าวคือ การวางโครงเรื่องให้คล้ายคลึงกับนิยายอัศวินยุคกลาง แต่ตัวละครเอกที่เขาสร้างขึ้นมานั้นไม่ใช่อัศวินผู้ยิ่งใหญ่เช่นในนิยายอัศวินยุคกลาง หากแต่เป็นชาวบ้านธรรมดาๆ ซึ่งเสียดสีไปเนื่องจากการหลงใหลอ่านนิยายดังกล่าวมากจนเกินไป และจินตนาการให้ตนเองเป็นอัศวินเช่นที่ได้อ่านในหนังสือ จากนั้นก็ออกเดินทางผจญภัยไปยังที่ต่างๆ การต่อสู้แต่ละครั้งนั้นเกิดขึ้นจากจินตนาการของเขาทั้งสิ้น คู่ต่อสู้ของตัวละครเอกมิใช่คู่ต่อสู้ที่ยิ่งใหญ่หรือน่าเกรงขามเช่นที่ปรากฏในนิยายอัศวินยุคกลาง หากแต่เป็นเพียงคนหรือสิ่งมีชีวิตที่ตัวละครเอกจินตนาการขึ้นมาตามนิยายที่เขาเคยอ่าน ภาพที่ปรากฏออกมาต่อสายตาผู้อ่านจึงกลายเป็นภาพที่ตลกขบขัน เพราะผู้อ่านจะได้เห็นภาพที่ขัดแย้งระหว่างความจริงกับสิ่งที่เกิดจากจินตนาการของตัวละครเอก อย่างไรก็ตามภายใต้ภาพที่ดูตลกขบขันเหล่านั้น นักวิจารณ์วรรณกรรมสมัยต่อมากลับมองว่าอัศวินคอน กิโม่เต้ เป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้เปี่ยมด้วยอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ซึ่งพยายามทำทุกวิถีทางที่จะรักษาอุดมการณ์ของตนเองไว้ การที่สามารถตีความได้อย่างหลากหลายนี้เองทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้กลายเป็นวรรณกรรมที่อมตะและเป็นสากล

จากความสำคัญและลักษณะเฉพาะดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษารายละเอียดของตัวบทเป็นสิ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการศึกษาโครงเรื่อง แนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการเล่าเรื่องของผู้แต่งได้นำเสนอ ในบทนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาวิเคราะห์ตัวบท โดยแบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ ๆ 4 ประเด็น คือ 1. โครงเรื่องและการดำเนินเรื่อง 2. แนวคิด 3. บทบาทและความสัมพันธ์ของตัวละคร และ 4. กลวิธีการเล่าเรื่อง

3.1 โครงเรื่องและการดำเนินเรื่อง

จากการศึกษาวิเคราะห์โครงเรื่องของเรื่อง *ดอน กีโฆเต้ เด ลา มันช่า* พบว่าภาพรวมของโครงเรื่องเรื่องนี้ประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ ส่วนแรกคือโครงเรื่องหลักซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกและส่วนที่สองคือ เรื่องแทรกซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครประกอบหรือเป็นเรื่องที่ตัวละครประกอบได้นำมาเล่า ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

3.1.1 โครงเรื่องหลักและการดำเนินเรื่อง *ดอน กีโฆเต้ เด ลา มันช่า* : จากความจริงสู่ความฝัน จากความฝันสู่ความจริง

โครงเรื่องหลักของเรื่อง *ดอน กีโฆเต้ เด ลา มันช่า* สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอนตามกระบวนการในการนำเสนอปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอก ขั้นตอนแรกเป็นการปูพื้นฐานความเป็นมาของตัวละครเอก รวมทั้งการนำเสนอปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ขั้นที่สองคือการนำเสนอเหตุการณ์การผจญภัยของตัวละครเอก ซึ่งในการผจญภัยดังกล่าวนี้ตัวละครเอกจะพบกับปัญหาและความขัดแย้งที่ค่อยๆ ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ขั้นที่สามคือจุดวิกฤติของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอก จุดนี้เป็นจุดที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับตัวละครเอก ขั้นที่สี่คือการคลี่คลายเรื่อง และขั้นสุดท้ายคือการจบเรื่อง การดำเนินเรื่องตามขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 5 ขั้นตอน สามารถวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

3.1.1.1 การเปิดเรื่อง : ความเป็นมาของปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอก

การปูพื้นเรื่องหรือการปูพื้นฐานความเป็นมาของเหตุการณ์ที่จะดำเนินต่อไปในอนาคตนั้น เซร์บันเตสค่อนข้างให้ความสำคัญ เขาเปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงภูมิหลังของตัวละครเอกผ่านมุมมองของตัวละครที่ชื่อ ซิด ฮาเมต (Cid Hamet) โดยเซร์บันเตสทำหน้าที่เป็นผู้เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อนำเสนออีกครั้งหนึ่ง เห็นได้จากการใช้ “I” ในประโยคแรกที่ว่า “In a village of La Mancha, the name of which I purposely omit...” (Cervantes, 1992 : 23) ถึงแม้ “I” ในที่นี้หมายถึงตัวเซร์บันเตส แต่เรื่องราวทั้งหมดนี้มิได้ถูกนำเสนอผ่านมุมมองของเซร์บันเตส แต่เป็นการนำเสนอผ่านมุมมองของซิด ฮาเมต ตัวละครตัวหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ (historiographer) ซึ่งเห็นได้จากในบทที่ 9 ของเรื่องโดยผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่องต่อไป

ย่อหน้าแรกเป็นการแนะนำตัวละครอย่างละเอียดทั้งชื่อ อายุ รูปร่าง บุคลิกลักษณะ ตลอดจนรายละเอียดในด้านการแต่งกาย พื้นฐานครอบครัว สภาพความเป็นอยู่ การปูพื้นฐานดังกล่าวนี้ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า ตัวละครเอกของเรื่องนี้แตกต่างไปจากตัวละครเอกในนิยายอัศวินยุคกลางเรื่องอื่นๆ อย่างชัดเจน เห็นได้ตั้งแต่ในประโยคแรกที่บรรยายว่าในหมู่บ้านหนึ่งของลา มันชา มีศูภาพบุรุษคนหนึ่งซึ่งมักจะวางหอกเอาไว้บนหิ้งมีโล่เก่าๆ ม้าที่พอมโซ และสุนัขล่าสัตว์อีกหนึ่งตัว

"In a village of La Mancha, the name of which I purposely omit, there lived not long ago, one of those gentlemen, who usually keep a lance upon the rack, an old target, a lean horse, and a greyhound for coursing."

(Cervantes, 1992 : 23)

ภาพที่ได้จากคำบรรยายข้างต้นมิใช่ภาพของอัศวินผู้ยิ่งใหญ่ หากแต่เป็นคนธรรมดาๆ คนหนึ่ง ถึงแม้ว่าในด้านฉบับภาษาสเปนจะใช้คำว่า "hidalgo" (Cervantes, 1996 : 38) ซึ่งหมายถึงอัศวินระดับล่าง ก็ไม่ได้ทำให้ภาพของตัวละครเอกกลายเป็นอัศวินเช่นในนิยายอัศวินยุคกลาง นอกจากนี้จากการบรรยายว่าเขาเก็บรักษาหอกเอาไว้บนหิ้งและโล่เก่าๆ อยู่หนึ่งอัน ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าอาวุธทั้งสองนั้นมีได้มิไว้เพื่อใช้งาน หากแต่เป็นสิ่งที่ตกทอดมาและได้รับการเก็บรักษาไว้เท่านั้น ในช่วงท้ายย่อหน้าที่มีการบรรยายว่าตัวละครเอกมีอายุมากถึงถึงเกือบ 50 ปี ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งว่าเขาไม่ได้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการเป็นอัศวินแม้แต่น้อย เพราะอัศวินที่เป็นตัวละครเอกในนิยายอัศวินยุคกลางนั้นส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในวัยหนุ่มทั้งสิ้น การเริ่มเรื่องโดยสร้างภาพดังกล่าวให้แก่ผู้อ่านก็เป็นการปูพื้นฐานอันจะนำไปสู่ความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นตามมา

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกเริ่มต้นจากการที่เขาอ่านนิยายอัศวินยุคกลางจนไม่เป็นอันกินอันนอน การที่เขาไม่ได้หลับไม่ได้นอนประกอบกับการอ่านหนังสือมากเกินไปทำให้ในที่เขาถึงกับฝันเพื่อนไป จินตนาการของเขาเต็มไปด้วยสิ่งต่างๆ ที่เขาอ่านพบในหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นความฉลาดหลักแหลม เล่ห์กล สงคราม การต่อสู้แบบตัวต่อตัว ความกล้าหาญ การบาดเจ็บ ความรักที่สูงส่ง และเรื่องราวที่ไร้สาระอื่นๆ เขามั่นใจว่าสิ่งต่างๆ ที่เขาได้อ่านมานั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่จริง

"In short, he so bewildered himself in this kind of study, that he passed the nights in reading from sunset to sunrise, and the days from sunrise to sunset: and thus, through little sleep and much reading, his brain was dried up in such a manner, that he came at last to lose his wits. His imagination was full of all that he read in his books, to wit, enchantments, battles, single combats, challenges, wounds, courtships amours, tempests, and impossible absurdities. And so firmly was he persuaded that the whole system of chimerea he read of was true, that he thought no history in the world was more to be depended upon."

(Cervantes, 1992 : 25)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอก แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกได้ละทิ้งโลกแห่งความจริงเอาไว้เบื้องหลัง และก้าวสู่โลกที่เขาจินตนาการขึ้นมา ทั้งนี้เพราะตัวละครเอกไม่ได้ตระหนักว่าสิ่งที่เขาอ่านนั้นเป็นเพียงเรื่องที่สมมติขึ้น แต่กลับมองว่าเป็นเรื่องจริง และรู้สึกชื่นชมยกย่องในอุดมคติของอัศวินเหล่านั้น เขาได้พยายามเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นอัศวินตามแบบอัศวินที่เขาได้อ่านในหนังสือ สิ่งแรกที่เขาทำคือเอาชุดเกราะของอัศวินมาทำความสะอาด อย่างไรก็ตามชุดเกราะที่ได้บรรยายไว้ในตอนดังกล่าวก็เป็นชุดเกราะที่เป็นมรดกของทวดของทวดของตัวละครเอกซึ่งเก่าเก็บมีสนิมขึ้นเขรอะ และถูกทิ้งไว้นานนับปี

"And the first thing he did was, to scour up a suit of armour, which had been his great-great-grandfather's, and, being mouldy and rust-eaten, had lain by, many long years, forgotten in a corner."

(Cervantes, 1992 : 26)

ชุดเกราะถือว่าเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของอัศวิน ซึ่งอัศวินจำเป็นต้องดูแลรักษาเป็นอย่างดี ภาพของชุดเกราะที่ขึ้นสนิมจึงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่า ยุคสมัยของอัศวินได้ผ่านไปเป็นเวลานาน ชุดเกราะไม่มีความจำเป็นอีกต่อไปจึงถูกปล่อยทิ้งจนขึ้นสนิมถึงแม้ว่าตัวละครเอกนำชุดเกราะดังกล่าวมาทำความสะอาดแต่ก็คงไม่สามารถทำให้กลับคืนสู่สภาพที่สมบูรณ์ดังเดิมได้ จากภาพของชุดเกราะดังกล่าวสามารถตีความต่อไปได้ว่า ภาพของ

อัศวิน ดอน กีโฆเต้ ที่ปรากฏออกมาข่มขู่มิใช่อัศวินที่สง่างามเยี่ยงอัศวินในนิยาย การบรรยายภาพชุดเกราะดังกล่าวจึงเป็นการปูพื้นฐานเพื่อที่จะเสียดสีตัวละครเอกกับอัศวินในนิยาย

นอกจากนี้ตัวละครเอกยังตั้งชื่อม้าที่ผสมไซของเขานำใหม่เพื่อให้สมกับเป็นม้าของอัศวินว่าโรซินันเต้ (Rosinante) จากนั้นได้ตั้งชื่อตนเองใหม่เป็น ดอน กีโฆเต้ แห่ง ลา มันชา (Don Quixote de la Mancha) ซึ่งเขาคิดขึ้นมาโดยเลียนแบบตามชื่อของอัศวินอามาดีส แห่ง เกา (Amadis de Gaul) (Cervantes, 1992 : 26-27) สิ่งสำคัญในการเป็นอัศวินคือการทำที่จะต้องมีนางในดวงใจ ตัวละครเอกได้จินตนาการขึ้นมาจากหญิงชาวบ้านคนหนึ่งที่เขาแอบหลงรักโดยที่นางไม่รู้ตัว หญิงสาวคนนี้ชื่ออัลดอนซา โลเรนโซ (Aldonza Lorenzo) แต่ตัวละครเอกได้ตั้งชื่อให้นางใหม่เพื่อให้สมกับเป็นหญิงสูงศักดิ์ว่าดุลซินเ้า แห่ง โดโบโซ (Dulcinea de Toboso) (Cervantes, 1992 : 28)

การเปิดเรื่องโดยบรรยายภูมิหลังและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้ คือการชี้ให้เห็นภาพของตัวละครเอกที่เป็นเพียงคนธรรมดาๆ คนหนึ่งซึ่งอ่านนิยายอัศวินยุคกลางมากเกินไปจนสติฟั่นเฟือน พยายามประพฤติกฎปฏิบัติตนเลียนแบบอัศวินในนิยายที่ตนเองเคยอ่าน ภาพของตัวละครเอกและสิ่งต่างๆ ที่เขาได้จินตนาการขึ้นมา ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ที่เขานำกลับมาใช้ใหม่ จึงเป็นเพียงภาพที่บิดเบี้ยวไปจากภาพลักษณ์ของอัศวินที่ปรากฏในนิยายอัศวินยุคกลาง

นอกจากนี้การที่ตัวละครเอกหลงคิดไปว่าโลกของอัศวินที่เขาจินตนาการขึ้นมาตามนิยายที่เขาอ่านคือโลกแห่งความเป็นจริงและพยายามประพฤติกฎปฏิบัติตนเยี่ยงอัศวิน คือจุดเริ่มต้นของปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ที่ตามมา ดังจะ ได้กล่าวถึงต่อไป

3.1.1.2 การเผชิญความขัดแย้งของตัวละครเอก

หลังจากการปูพื้นฐานความเป็นมาและปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอก ขึ้นตอนต่อมาคือการนำเสนอปัญหาความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นกับตัวละครเอก จากการศึกษาการนำเสนอความขัดแย้งในวรรณกรรมเรื่องนี้พบว่า ลักษณะของความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องมี 2 ลักษณะ คือความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับตัวละครอื่นหรือกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยตัวละครเอกได้แสดงความขัดแย้งออกมาทั้งในด้านความคิดและการกระทำ ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวนี้

ถือเป็นความขัดแย้งภายนอก (Outer conflict) ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครเอก (Inner conflict) ความขัดแย้งทั้งสองลักษณะนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อตัวละครเอกออกเดินทางผจญภัยตามแบบอัศวิน ในการผจญภัยดังกล่าวตัวละครเอกได้จินตนาการสิ่งที่เขาพบเห็นว่าเป็นศัตรูของเขา ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วสิ่งต่างๆ เหล่านั้นเป็นเพียงคน สัตว์ หรือวัตถุที่ไม่เกี่ยวข้องอะไรกับเขาเลยแม้แต่น้อย แต่ตัวละครเอกก็พยายามต่อสู้กับสิ่งต่างๆ ที่เขาได้จินตนาการขึ้นมา ความขัดแย้งดังกล่าวจึงเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เขาได้จินตนาการว่าเป็นศัตรูของตนเอง นอกจากนี้ตัวละครเอกยังได้พบกับตัวละครอื่นๆ ซึ่งดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนตามแบบแผนและค่านิยมของสังคมในสมัยนั้น ทำให้ไม่เข้าใจการกระทำของเขา เพราะสิ่งที่เขายึดถือปฏิบัติอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ทันสมัยไปแล้ว อีกทั้งภาพลักษณ์ของตัวละครเอกที่ปรากฏแก่สายตาคนอื่นก็เป็นภาพลักษณ์ที่ดูตกขอบข้นมากกว่าน่าเชื่อถือ ดังนั้นคนในสังคมจึงมองเขาเป็นเพียงตัวตลก เป็นคนเสียดสี ตัวละครเอกจึงต้องพยายามอย่างมากที่จะรักษาอุดมการณ์ที่ตนเองยึดถือ ซึ่งความพยายามดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เขาเกิดความขัดแย้งกับคนในสังคมเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครเอกเองด้วย เพราะสิ่งที่เขายึดถือปฏิบัติเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับค่านิยมของสังคมยุคสมัยนั้น

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นภาพความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เขาจินตนาการขึ้นมาเป็นศัตรูของตน ได้แก่ เหตุการณ์เรื่องกังหันลม ซึ่งตัวละครเอกมองกังหันลมว่าเป็นยักษ์ร้าย และพยายามเข้าไปต่อสู้จนตนเองได้รับบาดเจ็บ เหตุการณ์เรื่องฝูงแกะซึ่งตัวละครเอกคิดว่าเป็นทหารของ 2 ฝ่าย จึงได้พยายามเข้าไปรวมวงด้วย เหตุการณ์การผจญภัยในโรงเตี๊ยม ซึ่งดอน กิโฆเต้ คิดว่าเป็นปราสาทและปราสาทแห่งนั้นถูกสาป เขาได้พาดพิงกับถึงไวน์เพราะจินตนาการไปว่าเป็นศัตรู เหตุการณ์แย่งอ่างล้างหน้ากับช่างตัดผม เพราะคิดว่าเป็นหมวกทองของอัศวิน เป็นต้น

เหตุการณ์อีกประเภทหนึ่งที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับตัวละครอื่นๆ ได้แก่ เหตุการณ์ที่ตัวละครเอกพยายามจะรักษาอุดมการณ์และทำตามอุดมคติของอัศวินที่ตนเองยึดถือ แต่สิ่งที่เขายึดถืออยู่นั้นได้ไปขัดกับสิ่งที่สังคมยึดถือปฏิบัติ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับคนในสังคมที่ปฏิบัติตามระเบียบและข้อปฏิบัติของสังคม ตัวอย่างเหตุการณ์ประเภทนี้ได้แก่ เหตุการณ์ที่เขาเจอขบวนนักโทษ และพยายามเข้าไปช่วยเหลือปลดปล่อยพวกเขา เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของอัศวินที่จะต้องช่วยเหลือผู้ที่กำลังตกอยู่ในความทุกข์ทรมาน ความต้องการที่จะ

ทำตามอุดมการณ์ของอัครวินนั้นเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับระเบียบและความเป็นไปของสังคม อันได้แก่ การที่นักโทษจำต้องถูกนำไปลงโทษ ทำให้ผู้คุมไม่ยอมทำตามสิ่งที่คอน กิโม่เต้ ต้องการ ทำให้เกิดการต่อสู้กันขึ้น เป็นต้น

ความขัดแย้งระหว่างตัวละครที่เห็นได้ชัดเจนอีกประการหนึ่งคือความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับตัวละครชั้นโงซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้คอยติดตามรับใช้ เมื่อพิจารณารูปร่างลักษณะ และความคิดของตัวละครชั้นโงพบว่าตัวละครตัวนี้เป็น “ด้านกลับ” ของตัวละครเอก ตัวละครทั้งสองมีความแตกต่างเกือบจะตรงกันข้าม ซึ่งการนำเสนอพฤติกรรมหรือบทบาทที่คู่ขนานกันนี้ถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างความขัดแย้งระหว่างตัวละคร เห็นได้จากทุกครั้งที่คอน กิโม่เต้ จินตนาการสิ่งที่เห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง ชั้นโงจะคอยบอกให้คอน กิโม่เต้ และผู้อ่านทราบว่าที่แท้จริงแล้วสิ่งนั้นคืออะไร ดังตัวอย่างที่เห็นได้เด่นชัดคือ ตอนที่ คอน กิโม่เต้ เดินทางไปพบกับกังหันลม แต่เขากลับจินตนาการไปว่าเป็นยักษ์ร้าย ชั้นโงได้พยายามที่จะหวังดึงว่าสิ่งที่อยู่เบื้องหน้านั้นคือกังหันลมไม่ใช่ยักษ์ดังที่คอน กิโม่เต้ เข้าใจ หรือในตอนที่คอน กิโม่เต้ บอกกับชั้นโงว่าเขาเห็นกองทัพของทหาร 2 ฝ่ายกำลังมุ่งหน้ามาทางที่ทั้งสองคนอยู่และกำลังจะประจันหน้ากัน ชั้นโงได้พยายามบอกกับนายของเขาว่าสิ่งที่เห็นคือฝูงแกะ 2 ฝูง เป็นต้น การนำเสนอภาพดังกล่าวนี้จึงเป็นการขำให้เห็นความขัดแย้งภายนอกที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เมื่อตัวละครเอกต้องเผชิญหน้ากับความขัดแย้งระหว่างตนเองกับสิ่งรอบตัวและกับตัวละครอื่นมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ในที่สุดเขาเริ่มเกิดความขัดแย้งภายในตัวเอง ตัวละครเอกเริ่มไม่มั่นใจในสิ่งที่เขาคิดหรือพบเห็น เขาเริ่มลังเลว่าสิ่งที่เขาเห็นหรือคิดนั้นเป็นเพียงความฝันหรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงกันแน่ เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งดังกล่าวก็คือ เหตุการณ์การผจญภัยในถ้ำมอนเตซิโนส ซึ่งหลังจากที่ตัวละครเอกลงไปในถ้ำมอนเตซิโนสเขาได้สลับไปและเมื่อฟื้นขึ้นมาเขาได้เล่าให้ชั้นโงและผู้นำทางฟังว่าเขาไปพบกับมอนเตซิโนส รวมทั้งได้เห็นตุลซิเนอ้าซึ่งถูกสาปอยู่ในถ้ำ เขายังบอกด้วยว่าเขาได้ใช้เวลาอยู่ที่นั่นถึง 3 วัน แต่แล้วเมื่อชั้นโงบอกว่าเขาใช้เวลาลงไปไม่ถึง 1 ชั่วโมง ทำให้คอน กิโม่เต้ เริ่มไม่แน่ใจว่าสิ่งที่เขาเห็นเป็นความจริงหรือความฝัน เหตุการณ์ตอนนี้ นับว่าเป็นจุดที่พัฒนาให้เห็นความขัดแย้งภายในตัวละครเอกที่เด่นชัด เพราะก่อนหน้านี้ คอน กิโม่เต้ ไม่เคยไม่มั่นใจหรือลังเลกับสิ่งที่เขาคิดแม้แต่น้อย แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นำมาให้เกิดความลังเลสงสัยภายในจิตใจ และต้องการหาคำตอบเร็วขึ้นมา

เมื่อความขัดแย้งทั้งภายนอกและภายในตัวละครเอกค่อยๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้ในที่สุดตัวละครเอกต้องเผชิญกับจุดที่เรียกว่าเป็นจุดวิกฤติ หรือจุดที่ความขัดแย้งทั้งหมดดำเนินมาจนถึงจุดสูงสุด

3.1.1.3 จุดวิกฤติของตัวละครเอก : การเผชิญหน้ากับความพ่ายแพ้

ปัญหาความขัดแย้งที่เพิ่มมากขึ้นและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นดังกล่าวข้างต้นทำให้โครงเรื่องดำเนินไปสู่จุดที่เรียกว่า จุดวิกฤติของเรื่องซึ่งหมายถึงเหตุการณ์หรือความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นเมื่อความขัดแย้งได้ดำเนินมาจนถึงจุดสูงสุด

สำหรับเรื่องนี้ปมปัญหาหรือความขัดแย้งได้ดำเนินมาจนถึงจุดวิกฤติเมื่อ คอน ก็โม่เต้ ถูกทำทาบโดยอัศวินพระจันทร์ขาวให้ต่อสู้เพื่อรักษาเกียรติของคุณชินเอ้านางในดวงใจของเขา การต่อสู้ครั้งนี้เปรียบเสมือนการชี้ชะตาของ คอน ก็โม่เต้ ว่าจะยังคงสามารถดำเนินชีวิตตามวิถีทางแห่งอัศวินได้ต่อไปหรือไม่ เพราะอัศวินพระจันทร์ขาวได้ตั้งข้อแม้ว่า หาก คอน ก็โม่เต้ พ่ายแพ้ จะต้องเลิกประพาดิตนเขี่ยอัศวิน และยอมกลับบ้านไปใช้ชีวิตเช่นคนธรรมดาสามัญ

ภาพที่ คอน ก็โม่เต้ ถูกหอกจ่ออยู่ที่กระบ้งหมวกและให้ยอมรับว่าตนเองพ่ายแพ้เป็นจุดที่เรียกได้ว่าถึงขีดสุดของเรื่องเพราะจุดนี้เป็นจุดที่ตัวละครเอกต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงสูงชันกับตัวละครเอกอย่างชัดเจน การตัดสินใจดังกล่าวก็คือ การยอมเลิกประพาดิตนเป็นอัศวินและกลับไปอยู่บ้าน หรือยอมตาย ซึ่งตัวละครเอกเลือกที่จะตายดีกว่ายอมให้นางในดวงใจถูกคูหมื่น อย่างไรก็ตาม อัศวินพระจันทร์ขาวก็ไม่ได้เอาชีวิตเขา เพราะทั้งหมดเป็นเพียงแผนการที่เพื่อนบ้านของตัวละครเอกได้ปลอมตัวมาเพื่อจะทำให้ คอน ก็โม่เต้ เลิกเป็นอัศวินและกลับบ้านเท่านั้น และจากความพ่ายแพ้ดังกล่าวนี้ทำให้ คอน ก็โม่เต้ ต้องยอมทำตามข้อตกลงที่อัศวินพระจันทร์ขาวเสนอไว้ในตอนแรก เหตุการณ์ตอนดังกล่าวมีดังนี้

“Presently he was upon him, and, clapping his lance to his visor, he said:

เขาเป็นอัศวินที่โหดร้ายที่สุด ไม่สมควรเลยที่ความอ่อนแอของเขาจะมาทำให้นางค้อยค่าลงไป อีกทั้งเขายังขอให้อัศวินพระจันทร์ขาวปลิดชีวิตเขาเสียเนื่องจากอัศวินพระจันทร์ขาวได้ทำลายเกียรติยศของเขาจนหมดสิ้นแล้ว

“Presently he was upon him, and, clapping his lance to his visor, he said:

‘Knight, you are vanquished and a dead man, if you do not confess the conditions of our challenge.’

Don Quixote bruised and stunned, without lifting up his visor, as if he was speaking from within a tomb, in a feeble and low voice, said:

‘Dulcinea del Toboso is the most beautiful woman in the world, and I the most unfortunate knight on earth, and it is not fit that my weakness should discredit this truth: knight, push on your lance, and take away my life, since you have spoiled me of my honour.’”

(Cervantes, 1992 : 994)

คำพูดตอนดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งดำเนินมาถึงจุดตึงเครียดที่สุดของเรื่อง ตัวละครเอกก็ยังคงเลือกที่จะรักษาอุดมการณ์ของตนเองต่อไป อย่างไรก็ตาม เขาก็จำเป็นต้องยอมทำตามข้อตกลงที่เขาได้ตกลงไว้ก่อนการต่อสู้กับอัศวินพระจันทร์ขาว การยอมทำตามข้อตกลงดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการคลี่คลายเรื่องและการจบเรื่อง ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

3.1.1.4 การคลี่คลายเรื่อง

ในที่สุดปมปัญหาต่างๆ ได้มาถึงจุดคลี่คลาย ซึ่งเริ่มจากการที่ตัวละครเอกยอมรับความพ่ายแพ้และยอมที่จะเลิกประพาดิตนเยี่ยงอัศวินกลับไปอยู่บ้าน ทำให้ความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นคลี่คลายลง เนื่องจากความขัดแย้งทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกนั้นมีสาเหตุมาจากการที่เขาประพาดิตนปฏิบัติตนและออกผจญภัยเยี่ยงอัศวิน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เข้ากับยุคสมัยและไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ดังนั้นหากเขาเลิกประพาดิตนเป็นอัศวิน เขาก็จะไม่ต้องขัดแย้งกับคนหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

อย่างไรก็ตามการที่เขาต้องยอมรับเงื่อนไขดังกล่าวนี้ ทำให้เขารู้สึกว่าชีวิตของตนเองไร้ค่า โดยเฉพาะการที่ต้องยอมรับว่าตนเองไม่สามารถจะช่วยดุลซีเนอ้าให้พ้นมนต์สะกดได้อีกต่อไปได้ทำให้เขาขมขื่นอย่างมาก แต่เขายังคงพยายามคิดหาวิธีช่วยเหลือนางต่อไป จนกระทั่งในที่สุดเขาได้พยายามเกลี้ยกล่อมให้ซันโซยอมเขียนตัวเองให้ครบเพื่อที่นางจะได้พ้นมนต์สะกด อย่างไรก็ตามเรื่องนี้จะไม่สามารถจบลงได้หากดุลซีเนอ้ายังคงอยู่ในใจของคน ก็โง่เด๋ เพราะการที่ดุลซีเนอ้ายังอยู่ในจิตใจของเขานั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าเขายังไม่สามารถออกจากโลกแห่งจินตนาการได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการคลี่คลายปมปัญหาดังกล่าวนี้จึงถือว่าเป็นจุดสำคัญ ปัญหานี้คลี่คลายลงโดยซันโซแกล้งเขียนตัวเองจนครบ แต่ก็ไม่มีเหตุการณ์ใดที่แสดงว่า ดุลซีเนอ้าพ้นมนต์สะกด และในที่สุดเมื่อคอน ก็โง่เด๋ ตระหนักว่าเขาไม่มีวันได้พบกับตัวจริงของดุลซีเนอ้า เขาจึงรู้สึกสิ้นหวังและพ่ายแพ้ เพราะการที่เขาไม่สามารถพบดุลซีเนอ้าย่อมเปรียบเสมือนว่าอุดมการณ์ที่เขายึดมั่นนั้นไม่มีวันเป็นจริงขึ้นมาได้ ตัวละครเอกตระหนักถึงความจริงข้อนี้จากการที่เขาได้ยินเด็กสองคนสนทนากันที่ประตูเมืองขณะที่เขาเดินทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งเขาตีความว่าคำพูดที่เด็กสองคนพูดกันนั้นหมายถึงเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นกับเขา ซึ่งก็คือเขาจะไม่มีวันได้พบกับดุลซีเนอ้าอีกต่อไป

"At the entrance into the village, as Cid Hamet reports, Don Quixote saw a couple of boys quarrelling in a threshing-floor, and one said to the other:

'Trouble not yourself, Periquillo; for you shall never see it more while you live'

Don Quixote, hearing him, said to Sancho:

'Do you not take notice, friend, what this boy has said, You shall never see it more while you live?'

'Well,' answered Sancho, 'what signifies it if the boy did say so?'

'What,' replied Don Quixote, 'do you not perceive, that, applying these words to my purpose, the meaning is, I shall never see Dulcinea more?'"

(Cervantes, 1992 : 1040)

เมื่อเขาตระหนักว่าตนเองไม่มีวันได้พบกับดุลซีเนอ้าอีกต่อไปทำให้เขากลับบ้านอย่างคนที่รู้สึกพ่ายแพ้อย่างสิ้นเชิง เขาท้อแท้และสิ้นหวังในชีวิตจนกระทั่งล้มป่วยลงและในที่สุดเหตุการณ์ทั้งหมดก็ดำเนินมาจนถึงตอนจบ

3.1.1.5 การจบเรื่อง : การจบแบบสิ้นหวัง

ตอนจบของวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นการจบแบบที่เรียกว่า Tragic Ending หรือการจบแบบสิ้นหวัง กล่าวคือเรื่องจบลงโดยที่ตัวละครเอกต้องยอมรับความจริงที่ว่าเขาไม่สามารถทำตามอุดมการณ์ของตนได้อีกต่อไป การตระหนักถึงความจริงดังกล่าวนี้ทำให้ตัวละครเอกท้อแท้สิ้นหวังและสิ้นใจลงในที่สุด

หลังจากที่ดอน กีโฆเต้ล้มป่วยลง เขาได้ตระหนักและยอมรับความเป็นจริงว่าตนเองเป็นเพียง อาหลงโซ กีฆาโน่ คนธรรมดาๆ คนหนึ่งหาใช่ ดอน กีโฆเต้ อีกต่อไป อีกทั้งยังตระหนักและชี้ให้คนอื่นเห็นถึงโทษของนิยายเกี่ยวกับอัศวินยุคกลางซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เขาเสียดสีไป เห็นได้จากคำพูดของเขาที่ว่า

"Give me joy, good gentlemen, that I am now no longer Don Quixote de la Mancha, but Alonso Quixano, for his virtues surnamed the Good! I am now an utter enemy to Amadis de Gaul, and the innumerable rabble of his descendants: now all the histories of knight-errantry are to me odious and profane: I am now sensible of my folly, and of the danger I was led into by reading them; and now, through the mercy of God, and my own dear-bought experience, I detest and abhor them."

(Cervantes, 1992 : 1046)

จากคำพูดของตัวละครเอกดังกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นการเสียดสีและกล่าวโทษนิยายอัศวินยุคกลางอย่างชัดเจน โดยเฉพาะที่ตัวละครเอกได้กล่าวว่านิยายอัศวินยุคกลางเป็นเรื่องที่น่าขยะแขยง เขาได้ตระหนักถึงอันตรายจากการอ่านนิยายประเภทนี้และจากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้เขารู้สึกรังเกียจและชิงชัง นอกจากนี้เขายังได้กล่าวขอโทษชั้นโซที่ทำให้ชั้นโซกลายเป็นคนบ้าที่เชื่อว่ามิโนโลกนี้มีอัศวินเช่นเดียวกับที่เขาเชื่อ

"Forgive me, friend, for making you a madman, by persuading you to believe, as I did myself, that there have been formerly and are now, knights-errant in the world."

"Forgive me, friend, for making you a madman, by persuading you to believe, as I did myself, that there have been formerly and are now, knights-errant in the world."

(Cervantes, 1992 :1048)

เมื่อเหตุการณ์ต่างๆ คลี่คลายลงอย่างสมบูรณ์แล้วตัวละครเอกก็สิ้นใจ ซึ่งเป็นตอนจบของวรรณกรรมเรื่องนี้ ซิด อามาด ผู้เล่าเรื่องได้บรรยายเหตุการณ์ตอนจบของเรื่องนี้ว่า พนักงานทะเบียนได้ประกาศอย่างหนักแน่นว่าไม่เคยอ่านนิยายอัศวินเรื่องไหนที่อัศวินตายลงในเตียงอย่างสงบเยี่ยงคริสเตียนเช่น ดอน กีโฆเต้

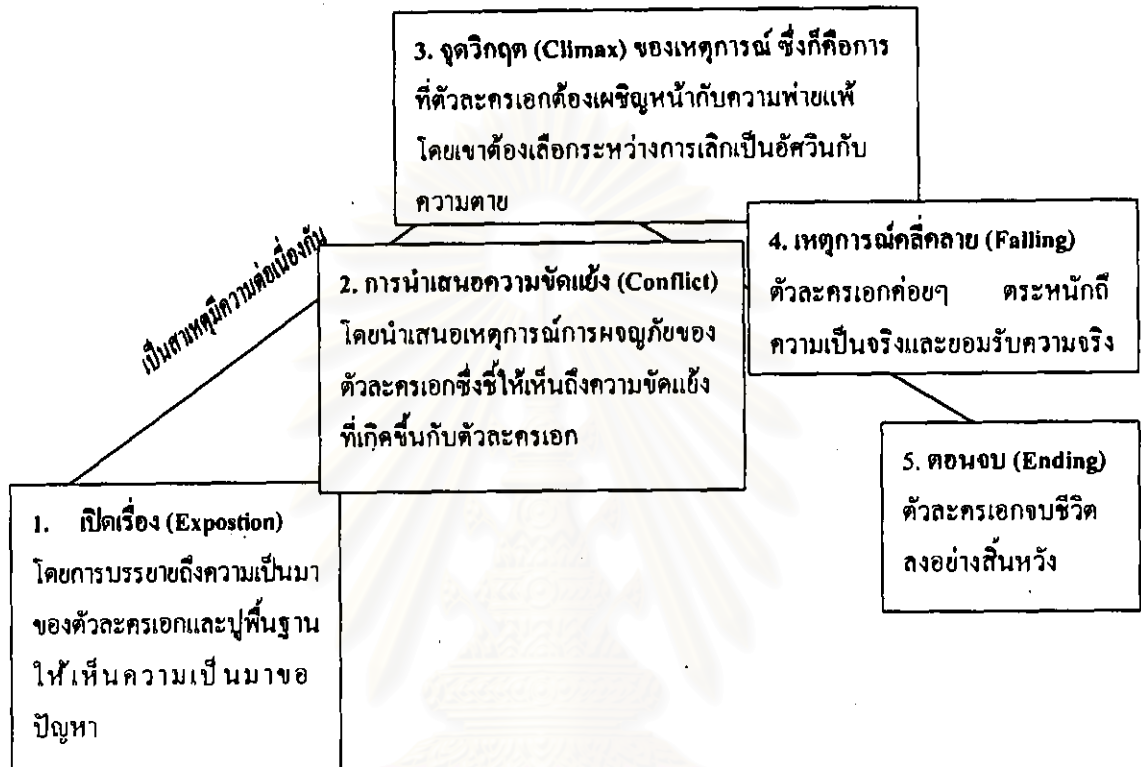
"The notary was present, and protested he had never read in any book of chivalry, that ever any knight-errant had died in his bed in so composed and Christian a manner, as Don Quixote; who amidst the plaints and tears of the bystanders, resigned his breath—I mean, died."

(Cervantes, 1992 : 1050)

จากการบรรยายวาระสุดท้ายของตัวละครเอกดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าภาพที่ปรากฏออกมานั้นมิใช่ภาพการตายตามแบบฉบับของอัศวินที่มักจะตายในสนามรบหรือการต่อสู้ แต่ตัวละครเอกกลับสิ้นใจลงอย่างสิ้นหวังบนเตียง ภาพลักษณ์ของอัศวินที่ปรากฏจึงเป็นภาพของอัศวินที่บิดเบี้ยวไปจากที่ปรากฏในนิยายอัศวินยุคกลาง

การจบเรื่องโดยให้ตัวละครเอกสิ้นใจลงเพราะสิ้นหวังในชีวิตเนื่องจากไม่สามารถทำตามอุดมการณ์ของตนเป็นการแสดงให้เห็นว่าถึงแม้เซร์บันเตสจะแสดงจุดมุ่งหมายในการแต่งเรื่องนี้ว่าเขาคงต้องการเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลาง แต่ขณะเดียวกันเขาก็ยอมรับในอุดมการณ์ของอัศวินว่าเป็นสิ่งที่ดี ควรนำมาประพฤติปฏิบัติ หากแต่การนำมาใช้โดยไม่คำนึงถึงเวลาคือสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ การเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลางจึงเป็นไปในลักษณะที่เป็น การชี้ให้เห็นว่าวิธีการปฏิบัติตนแบบอัศวินยุคกลางนั้นไม่สามารถเป็นจริงขึ้นมาได้ในสังคมสมัยนั้น แต่ขณะเดียวกันผู้แต่งก็ยอมรับในอุดมการณ์แบบอัศวินว่าเป็นสิ่งที่ดี

จากการดำเนินเรื่องของโครงเรื่องหลักดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

3.1.2 เรื่องแทรก : บทบาทและความสัมพันธ์กับ โครงเรื่องหลัก

นอกเหนือจากโครงเรื่องหลักแล้ว เรื่องแทรกก็มีความสำคัญต่อเรื่อง ดอน กีโมเต้ เด ลลา มันซา เช่นกัน เพราะการที่เรื่องนี้ประกอบไปด้วยเหตุการณ์และเรื่องราวต่างๆ ที่ซ้อนกันอยู่รวมไปถึงตัวละครที่เต็มไปด้วยพลัง ทำให้เป็นผลงานที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา นอกจากนี้การจำกัดแต่เพียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครเพียงสองตัวนั้นจะทำให้เรื่องราวเรียบจนเกินไป (Madariaga, 1972 : 68)

การศึกษาเรื่องแทรกในที่นี้หมายถึงถึงทั้งเรื่องที่เป็นเหตุการณ์หรือความขัดแย้งย่อยๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละครประกอบ เหตุการณ์ของโครงเรื่องย่อยหรือเรื่องแทรกนี้อาจจะส่งผลกระทบต่อหรือสัมพันธ์กับตัวละครสำคัญหรือเหตุการณ์ในโครงเรื่องหลัก หรืออาจจะเป็นเพียงการแทรก

เข้ามาเพื่อช่วยให้เรื่องสนุกสนานขึ้น หรือเพื่อเปลี่ยนอารมณ์ของผู้อ่าน และเรื่องที่ว่าละครตัวใด ตัวหนึ่งเล่าแทรกขึ้นมา โดยไม่เกี่ยวข้องกับตัวละครที่ปรากฏในโครงเรื่องหลัก ซึ่งจากการศึกษา เรื่องแทรกที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องคอน กิโมเต้ เด ลา มันซา ทั้งหมด 9 เรื่อง พบว่าสามารถ แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท โดยพิจารณาจากบทบาทและความสัมพันธ์ที่มีต่อ โครงเรื่องหลัก คือ ประเภทแรกเป็นเรื่องแทรกที่ตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่องมีบทบาทต่อการดำเนินเรื่องของโครงเรื่องหลัก และประเภทที่สองเป็นเรื่องแทรกที่มีตัวละครเกี่ยวข้องกับ โครงเรื่องหลักแต่เหตุการณ์ในเรื่องแทรกไม่มีบทบาทต่อการดำเนินเรื่องของโครงเรื่องหลัก และประเภทสุดท้ายคือเรื่องแทรกที่มีผู้เล่าแทรกขึ้นมาโดยตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่องไม่มี ส่วนใดเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องหลัก

3.1.2.1 เรื่องแทรกที่ตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่องมีบทบาทต่อการดำเนินเรื่องของ โครงเรื่องหลัก

เรื่องแทรกประเภทนี้เป็นเรื่องแทรกหรือโครงเรื่องย่อยของตัวละครที่ปรากฏใน โครงเรื่องหลัก เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่แทรกเข้ามานั้นทำให้เหตุการณ์ในโครงเรื่องหลักมีการพัฒนา หรือเกิดความเปลี่ยนแปลงไป หรือเกิดเหตุการณ์ใหม่ๆ ขึ้นกับตัวละครเอก เรื่องแทรกประเภทนี้ คือ เรื่องราวความรักระหว่างการ์เดเนียว ลูซินด้า เฟร์นันโด และโดโรเตอ้า

เรื่องของการ์เดเนียว ลูซินด้า เฟร์นันโด และโดโรเตอ้า (1)

เรื่องนี้แทรกเข้ามาในตอนที่ตัวละครเอกเดินทางผจญภัยไปยังเชียร์ร่า โมเรน่า (Sierra Morena) และได้พบกับการ์เดเนียว (Cardenio) ผู้ผิดหวังในความรักและหนีเตลิดออกมาใช้ชีวิตราวกับคนเสียดสี การ์เดเนียวได้เล่าเรื่องราวส่วนหนึ่งของตนให้ตัวละครเอกฟังจากนั้นได้หนีไป เรื่องราวอีกส่วนหนึ่งนำเสนอโดยโดโรเตอ้า (Dorothea) ซึ่งเดินทางมาพบกับพระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้านซึ่งกำลังออกตามหาคอน กิโมเต้ นางได้เล่าเรื่องราวในส่วนของนางให้คนทั้งสองฟัง จากนั้นนางได้ร่วมเดินทางไปกับทั้งสองจนกระทั่งมาพบกับ คอน กิโมเต้ และการ์เดเนียว ทั้งหมดได้เดินทางต่อไปยังโรงเตี๊ยมที่ซึ่งเหตุการณ์ในเรื่องนี้ได้ดำเนินมาถึงจุดจบ เพราะทั้งสองได้พบกับคู่รักของตนซึ่งได้เล่าเรื่องราวในส่วนที่เหลือ ทำให้ทั้งหมดเข้าใจกันและเรื่องราวในส่วนของทั้งสองก็จบลง

เรื่องราวความรักของทั้งสี่ เป็นเรื่องราวรักสี่เส้า การ์เดเนียว (Cardenio) อยู่กับลูซินด้า (Lucinda) แต่ถูกบิดาส่งให้ไปรับใช้คูกีร์การ์โด (Ricardo) ซึ่งอยู่อีกเมืองหนึ่งทำให้เขาต้องแยกจากนางแต่ก็สัญญาว่าจะกลับมาแต่งงานกัน คูกีร์การ์โดให้การ์เดเนียวคอยเป็นเพื่อน เฟร์นันโด (Fernando) นุตรชายคนโต ทั้งสองสนิทกันในเวลาอันรวดเร็ว เฟร์นันโดรักกับหญิงชาวบ้านคนหนึ่งชื่อโดโรเตอา (Dorotea) บิดาของนางเป็นข้าในที่ดินของบิดาเขา เขาสัญญากับนางว่าจะแต่งงานกับนางแต่เมื่อนางตกเป็นของเขาเขาก็ปฏิเสธความรับผิดชอบ ภายหลังเฟร์นันโดได้เดินทางมายังบ้านของการ์เดเนียวเพื่อแจ้งข่าวว่าการ์เดเนียวยังไม่สามารถกลับมาได้และได้ตกหลุมรักลูซินด้า เมื่อเขากลับมาบ้านจึงได้ขอร้องให้บิดาไปสูxonนางโดยที่ไม่รู้ว่านางคือคนรักของการ์เดเนียว เมื่อการ์เดเนียวทราบข่าวว่าหญิงคนรักของเขาจะแต่งงานเขารู้สึกโศกเศร้ามาก แต่ก็ต้องการไปคู่ด้วยตาตนเอง เขาไปร่วมพิธีแต่งงานจนกระทั่งเห็นนาง เขารู้สึกทนไม่ได้หนีออกไปจากเมืองด้วยความรู้สึกสิ้นหวังจึงไม่ทราบเหตุการณ์ต่อจากนั้นว่าหลังจากที่สาบานตนแล้วนางก็เป็นลมหมดสติไปและมีคนพบกระดาษอยู่ในมือของเธอซึ่งเขียนไว้ว่าเธอไม่สามารถเป็นภรรยาของเฟร์นันโดได้เพราะเธอมีการ์เดเนียวอยู่แล้ว และเธอต้งใจว่าจะฆ่าตัวตายเมื่อพิธีเสร็จสิ้นลง หลังจากทีนางฟื้นแล้วก็ได้หนีออกจากบ้านไปฝ้ายโดโรเตอาเมื่อทราบข่าวว่าเฟร์นันโดจะเข้าพิธีแต่งงานกับหญิงอื่นจึงตามมาเพราะต้องการพบกับเขา เมื่อมาถึงก็ได้ทราบข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพิธีแต่งงานและเรื่องที่ลูซินด้าหายตัวไปแต่หาตัวเฟร์นันโดไม่พบ แต่ภายหลังทั้ง 4 คนได้มาพบกันอีกครั้งและเรื่องก็จบลงด้วยการที่การ์เดเนียวและลูซินด้าสมหวังในความรัก ส่วนเฟร์นันโดก็ยอมรับโดโรเตอาเป็นภรรยา

เรื่องราวของตัวละครทั้งสี่มีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องหลัก โดยเฉพาะการ์เดเนียวและโดโรเตอา นั้นได้เข้ามาเกี่ยวพันกับตัวละครเอกของโครงเรื่องหลักอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อคอน กิโฆเต้ เดินทางผจญภัยมาพบการ์เดเนียว ซึ่งผิดหวังจากความรักที่มีต่อลูซินด้า ทำให้หนีออกมาอยู่ในเซียร์รา โมเรน่า และประพาศดินเยี่ยงคนเสียดิ เพื่อประชดชีวิตรัก คอน กิโฆเต้ ได้ตัดสินใจทำตัวเลียนแบบการ์เดเนียว เพื่อพิสูจน์ความรักที่มีต่อคูลชีเนฮ้า โดยระหว่างนั้นเขาได้ให้ชันโซนำจดหมายรักไปส่งให้คูลชีเนฮ้า คอน กิโฆเต้ กล่าวกับชันโซถึงเหตุผลที่เขาจะทำเช่นนั้นว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นหน้าที่ เขาเป็นบ้า เขาต้องเป็นบ้าจนกว่าชันโซจะนำคำตอบจากคูลชีเนฮ้ากลับมา ซึ่งหากเขาสามารถพิสูจน์ความซื่อสัตย์ต่อนางได้แล้วเขาก็จะเลิกทรมานตัวเอง แต่หากผลออกมาตรงข้ามเขาก็จะเป็นคนบ้าต่อไป แต่ไม่ว่าคูลชีเนฮ้าจะตอบกลับมาจากอย่างไรก็ทำให้เขาหลุดพ้นจากความขัดแย้งและความเจ็บปวด

"...a knight-errant who runs mad upon a just occasion deserves no thanks; but to do so without reason is the business, (...) Mad I am, and mad I must be, until your return with an answer to a letter I intend to send by you to my lady Dulcinea; and, if it proves such as my fidelity deserves, my madness and my penance will be at an end: but, if it proves the contrary, I shall be mad in earnest, and being so, shall feel nothing: so that what answer soever she returns, I shall get out of the conflict and pain, wherein you leave me, either enjoying the good you shall bring, if in my senses; or not feeling the ill you bring, if out of them"

(Cervantes, 1992 : 218)

ส่วนโคโรเตอ้าได้เดินทางมาพบกับพระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้าน ทั้งสองเล่าเรื่องที่กำลังจะไปตามหาดอน กีโฆเต้ ให้นางฟัง นางจึงบอกว่าจะช่วยเหลือโดยการปลอมตัวเป็นเจ้าหญิงมีโกมิโกนา (Micomicona) และใช้อูบายนำดอน กีโฆเต้กลับบ้าน โดยหลอกขอความช่วยเหลือให้ดอน กีโฆเต้ ไปปราบยักษ์ที่อาณาจักรของนาง แต่หลังจากที่นางได้พบกับเฟร์นันโดและได้ปรับความเข้าใจกันเรียบร้อยแล้วทั้งคู่ตัดสินใจที่จะแยกตัวไป ทำให้แผนการทั้งหมดที่ได้วางไว้ต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยทุกคนตกลงใจที่จะจับ ดอน กีโฆเต้ ใส่กรงนำกลับหมู่บ้านแทน

เรื่องแทรกดังกล่าวมีบทบาทต่อการดำเนินเรื่องในโครงเรื่องหลักเพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครดังกล่าวส่งผลต่อเหตุการณ์การผจญภัยของดอน กีโฆเต้ และหากเหตุการณ์ในเรื่องแทรกเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลให้เหตุการณ์ในโครงเรื่องหลักเปลี่ยนแปลงไปเป็นอีกลักษณะหนึ่งได้ เช่น ในกรณีของการ์เดเนียว หากเขาไม่ผิดหวังจากความรักและไม่มาใช้ชีวิตเช่นคนเสียดิในเซียร์ร่า โมเรน่า เหตุการณ์การผจญภัยของดอน กีโฆเต้ ในเซียร์ร่า โมเรน่าก็อาจจะไม่เกิดขึ้น และ ดอน กีโฆเต้ ก็คงไม่มีแรงบันดาลใจอะไรที่จะส่งจดหมายรักไปถึงคูลชีเนอ้า และหากเหตุการณ์ดังกล่าวขาดหายไป เรื่องราวที่ตามมาในภายหลัง เช่นการที่ซันโซต้องหลอกดอน กีโฆเต้ ว่าคูลชีเนอ้าถูกสาปให้กลายเป็นหญิงชาวบ้าน รวมทั้งเหตุการณ์ที่เป็นผลจากเหตุการณ์ดังกล่าวก็จะเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน หรือหากเฟร์นันโด และโคโรเตอ้าไม่ได้พบกัน โคโรเตอ้าคงจะยังคงใช้อูบายหลอก ดอน กีโฆเต้ต่อไปซึ่งก็อาจจะมีเหตุการณ์การผจญภัยอื่นๆ ของตัวละครเอกตามมาก็เป็นได้

3.1.2.2 เรื่องแทรกที่มีตัวละครเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องหลักแต่เหตุการณ์ในเรื่องแทรกไม่มีบทบาทต่อการดำเนินเรื่องของโครงเรื่องหลัก

เรื่องแทรกในกลุ่มนี้หมายถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ของตัวละครประกอบที่ตัวละครเอกเดินทางผจญภัยไปพบ ตัวละครเอกอาจจะเพียงได้รับรู้หรืออาจจะได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์บางส่วนที่เกิดขึ้นกับตัวละครนั้นๆ แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครประกอบดังกล่าวไม่ได้ทำให้เหตุการณ์ในโครงเรื่องหลักเกิดความเปลี่ยนแปลง เรื่องแทรกในกลุ่มนี้มีทั้งหมด 7 เรื่องคือ

เรื่องของกริโซสตโมและมาร์เซล่า (2)

เรื่องแทรกเรื่องนี้ส่วนหนึ่งนำเสนอผ่านการเล่าของคนเลี้ยงแกะซึ่ง คอน กิโม่เต้ พบในระหว่างทาง อีกส่วนหนึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ คอน กิโม่เต้ ได้ร่วมอยู่ด้วย เรื่องนี้เป็นเรื่องราวความรักระหว่าง กริโซสตโม (Chrysostom) และ มาร์เซล่า (Marcela) (บทที่ 12 ภาคแรก) ซึ่ง คอน กิโม่เต้ได้มีส่วนร่วมในงานศพของกริโซสตโม ทำให้ได้รับรู้เรื่องราวความรักที่กริโซสตโมมีต่อมาร์เซล่า แต่นางไม่รับรักเพราะไม่แน่ใจว่าจะมีใครรักนางจริงเนื่องจากนางเป็นคนสวยทำให้มีผู้ชายมารุมรักนางมากมาย นางจึงไม่เชื่อและคิดว่ากริโซสตโมก็เช่นเดียวกับคนอื่นๆ ที่รักนางเพราะความงามของนางมากกว่าตัวนางจริงๆ ในที่สุดเมื่อนางไม่รับรักเขา กริโซสตโมจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย มาร์เซล่าได้มาร่วมงานศพและอธิบายถึงสาเหตุที่นางไม่รับรักกริโซสตโมให้ทุกคนฟัง นอกจากนี้นางยังได้ตั้งคำถามทิ้งท้ายไว้ว่านางมีความผิดอะไรที่จะรักษาความบริสุทธิ์ของตนเองไว้ ความตายของกริโซสตโมเกิดจากการที่เขาทนมีชีวิตอยู่ต่อไปโดยปราศจากนางไม่ได้เองแล้วเช่นนี้ยังเป็นความผิดของนางอีกหรือ

จากเรื่องราวคอนนี่จะพบการบรรยายความรู้สึกที่กริโซสตโมมีต่อมาร์เซล่าว่าเป็นความรักแบบยกย่องเทิดทูน ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับความรักที่ คอน กิโม่เต้ มีต่อคูลซิเนอ้าจะเห็นว่ามัลักษณะที่เหมือนกันคือ เป็นความรักแบบเทิดทูนบูชา เห็นได้จากคำบรรยายที่ว่า “*he rather adored, than loved her*” (Cervantes, 1992 : 95) และเมื่อ คอน กิโม่เต้ ได้ฟังเรื่องราวของทั้งคู่ทำให้เขาคิดถึงคูลซิเนอ้า ผู้แต่งได้บรรยายความรู้สึกของ คอน กิโม่เต้

ภายหลังจากที่ฟังเรื่องราวต่างๆ และล้มตัวลงนอนว่า เขาได้เลียนแบบคนรักของมาร์เซล่า โดยใช้เวลาคืนนั้นนึกถึงคุณชีเนฮา หญิงในดวงใจของเขา

*"He did so, and passed the rest of the night in remembrances of his lady
Dulcinea, in imitaion of Marcela's lovers."*

(Cervantes, 1992 : 97)

ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครดังกล่าวจะไม่ได้มีบทบาทต่อการดำเนินเรื่องในโครงเรื่องหลัก แต่เรื่องแทรกดังกล่าวมีส่วนช่วยเปรียบเทียบความรู้สึกที่ตัวละครเอกมีต่อนางในดวงใจของเขาให้ผู้อ่านเห็นได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เรื่องของรุย เปเรซ เด เบียคมา (3)

เรื่องของ รุย เปเรซ เด เบียคมา (Ruy Perez de Viedma) หรือ the captive (บทที่ 39 ภาคแรก) นำเสนอโดยตัวละครชื่อ รุย เปเรซ เด เบียคมา ซึ่งได้เล่าถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของตนเองที่ได้ไปร่วมรบในสงครามเลปันโตและภายหลังถูกจับไปเป็นทาสอยู่ที่เมืองอัลเจียร์แต่ได้รับความช่วยเหลืออย่างลับๆ จากหญิงสาวชาวมัวร์คนหนึ่งซึ่งให้เงินเขานำไปไถ่ตัวเองโดยมีข้อแลกเปลี่ยนว่าเขาจะต้องพานางกลับสเปนด้วย

เรื่องแทรกเรื่องนี้แม้จะไม่มีบทบาทหรือความสัมพันธ์กับโครงเรื่องหลัก แต่เซอร์บันเตส น่าจะต้องการนำเสนอประสบการณ์ที่เขาได้รับมาจากการเข้าร่วมรบในสงครามที่เลปันโต เรื่องนี้จึงเป็นการผสมผสานกันระหว่างเรื่องราวของตัวละครที่เขาได้สร้างสรรค์ขึ้นกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ บทบาทและความสำคัญของเรื่องแทรกเรื่องนี้จึงอยู่ที่การสะท้อนภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัย การนำเสนอภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้ ไม่เพียงจะทำให้ผู้อ่านได้รับทราบข้อมูลเหตุการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้นในยุคสมัยดังกล่าว แต่ยังทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ ซึ่งประการหลังนี้ไม่มีระบุไว้ในเอกสารทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ก็มีบันทึกไว้แต่เพียงชัยชนะที่สเปนมีต่อบรรดากองทัพของชาวเติร์กในสงครามที่เลปันโต โดยมีได้ให้ความสำคัญกับบรรดาทหารสเปนที่ถูกจับไปเป็นเชลย เช่นที่เซอร์บันเตสต้องประสบ จากการศึกษาชีวประวัติของเซอร์บันเตสพบว่าเขาต้องทนทุกข์ทรมานด้วยการเป็น

หาสออยู่ที่เมืองอัลเจียร์เป็นเวลาหลายปี ก่อนที่จะได้รับความช่วยเหลือจากพระรูปหนึ่งที่ได้ตัวเขา ซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวมิใช่การช่วยเหลือระดับรัฐบาลหากแต่เป็นความช่วยเหลือในระดับบุคคลเท่านั้น ชีวิตของรูด เบเรซ จึงไม่ต่างอะไรจากชีวิตของเซร์บันเตส

นอกเหนือจากเหตุการณ์หรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เซร์บันเตสนำเสนอในเรื่องนี้ เขาจำเป็นต้องสร้างสรรค์เรื่องราวเพิ่มเติมเพื่อให้เรื่องราวน่าสนใจและชวนติดตามมากขึ้น ซึ่งเขาได้กระทำโดยการเพิ่มเรื่องราวของหญิงสาวชาวมัวร์ที่ต้องการหนีออกจากอัลเจียร์ หญิงสาวคนนี้คือคนที่วางแผนให้ความช่วยเหลือรูด เบเรซ อย่างลับๆ โดยมีข้อแม้ว่าหลังจากที่เขาสามารถนำเงินไปได้ตัวได้แล้ว เขาต้องพานางกลับสเปนด้วย การเพิ่มตัวละครฝ่ายหญิงเข้ามาทำให้เรื่องไม่เครียดหรือไม่น่าเบื่อจนเกินไป เพราะหากนำเสนอแต่เพียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ก็อาจจะทำให้ดูเหมือนบันทึกทางประวัติศาสตร์มากเกินไป

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือโครงเรื่องของเรื่องแทรกเรื่องนี้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโครงเรื่องหลักพบว่า เหตุการณ์ในเรื่องแทรกไม่มีส่วนใดเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องหลัก เรื่องราวทั้งหมดเป็นเพียงเรื่องที่ตัวละครตัวหนึ่งที่ คอน กิโม่เต้ พบในโรงเคียมได้เล่าถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตก่อนหน้าที่เขาจะมาพบกับ คอน กิโม่เต้ เหตุการณ์หรือเรื่องราวในเรื่องแทรกเรื่องนี้ไม่ได้มีบทบาทหรืออิทธิพลทำให้เหตุการณ์ในโครงเรื่องหลักเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

แต่กระนั้นหากพิจารณาตัวละครรูด เบเรซ เทียบกับ คอน กิโม่เต้ ก็จะพบลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน คือการที่รูด เบเรซ ตัดสินใจเป็นทหาร ออกไปรบกับข้าศึกศัตรูก็ไม่ต่างอะไรจากคอน กิโม่เต้ ที่ต้องการเป็นอัศวินและออกผจญภัยเชิงอัศวิน ทั้งสองต้องเผชิญกับอุปสรรคและความยากลำบากนานัปการ แต่สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างตัวละครทั้งสองตัวก็คือ รูด เบเรซ ดำเนินชีวิตอยู่ในโลกแห่งความจริง ในขณะที่คอน กิโม่เต้ อยู่ในโลกแห่งจินตนาการ ดังนั้นการกระทำของ คอน กิโม่เต้ จึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเองและสังคม ขณะที่วีรกรรมของรูด เบเรซ กลับได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคม

ดังนั้นนอกจากเรื่องนี้จะมีความสำคัญในแง่การสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในยุคสมัยนั้นแล้วซึ่งน่าจะมีผลทำให้ผู้อ่านที่เป็นคนร่วมสมัยรู้สึกมีอารมณ์ร่วม และสนใจติดตามเรื่องคอน กิโม่เต้ มากขึ้น รวมทั้งช่วยทำให้ผู้อ่านในสมัยต่อมา ได้รับทราบข้อมูลทาง

ประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีบทบาทช่วยเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นความแตกต่างของผู้ที่มีอุดมคติ 2 คน ซึ่งวิธีปฏิบัติที่ต่างกันอย่างคนหนึ่งเลือกที่จะย้อนกลับไปดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งอัสวินซึ่งถูก ลืมเลือนไปนับร้อยปีจึงถูกมองว่าเป็นตัวตลก เป็นคนเสียดสี ขณะที่อีกคนปฏิบัติตนตามวิถีทางที่ คนทั่วไปยอมรับจึงไม่ถูกมองว่าเป็นคนเสียดสี เรื่องนี้จึงช่วยย้ำให้เห็นว่าการมีอุดมการณ์เป็น สิ่งที่ดีหากแต่วิธีปฏิบัติก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

เรื่องของกลาราและดอน หลุยส์ (4)

เรื่องแทรกเรื่องนี้เริ่มต้นขึ้นในโรงเตี๊ยมที่ ดอน กีโม่เต้ และคนอื่นๆ พักอยู่ โดยหญิงสาว ที่ชื่อกลารา (Clara) ได้เล่าเรื่องราวความรักระหว่างตนกับชายหนุ่มลูกผู้ดีชื่อดอน หลุยส์ (Don Louis) ให้คนอื่นๆ ฟัง หลังจากที่ได้อินเสียงเพลงซึ่งร้องโดยคนเลี้ยงล่อซึ่งนางจำได้ว่าคือดอน หลุยส์ปลอมตัวมา

เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องราวความรักระหว่างลูกสาวผู้พิพากษาชื่อกลาราและชายหนุ่ม ลูกผู้ดีชื่อ ดอน หลุยส์ ซึ่งอยู่บ้านตรงข้ามกับสองพ่อลูก เขาปลอมตัวเป็นคนเลี้ยงล่อเดินทาง ติดตามหญิงคนรักซึ่งย้ายบ้านตามบิดาซึ่งต้องไปประจำการที่เมืองอื่นและได้แวะพักที่ โรงเตี๊ยมที่ ดอน กีโม่เต้ พักอยู่ หลังจากที่เข้าพักที่โรงเตี๊ยมเรื่องราวต่างๆ ได้เปิดเผยออกมา นอกจากนี้คนรับใช้ของ ดอน หลุยส์ ยังได้เดินทางตามหาเขาเพื่อนำตัวเขากลับบ้าน แต่ดอน หลุยส์ไม่ต้องการกลับจึงมีการวางแผนกันเพื่อที่เขาจะได้สามารถเดินทางต่อไปกับหญิงคนรัก ของเขา

เรื่องแทรกเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลมาจากนิยายร้อยกรองแห่งท้องทุ่ง เห็นได้จากการที่ ตัวละครเอกฝ่ายชายได้ปลอมตัวเป็นคนเลี้ยงสัตว์เพื่อติดตามหญิงคนรัก มีการพรรณนาความรักที่มีต่อหญิงคนรักโดยการร้องเพลง ลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของนิยายร้อยกรอง แห่งท้องทุ่งซึ่งตัวละครเอกจะมีอาชีพเป็นคนเลี้ยงสัตว์ และมีการพรรณนาความรักต่อหญิงคน รักออกมาเป็นบทกวี แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเรื่องนี้จะมียุคเป็นนิยายร้อยกรองแห่ง ท้องทุ่ง เพราะหากพิจารณาจากก็มิได้มีการใช้ฉากที่เป็นท้องทุ่ง นอกจากนี้สถานภาพที่แท้จริง ของตัวละครทั้งสองก็มีใช่เป็นคนเลี้ยงสัตว์ จึงกล่าวได้ว่าเรื่องแทรกเรื่องนี้เพียงแต่รับอิทธิพล จากนิยายประเภทดังกล่าวมาใช้ในบางส่วน ทั้งนี้ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความนิยมของ นิยายประเภทดังกล่าวในยุคสมัยนั้น ผู้วิจัยมองว่าการที่เซอร์บันเตสนำเอารูปแบบหรือโครงเรื่อง

ของวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมในช่วงเวลาร่วมสมัยมาใช้ข้อมทำให้ผู้อ่านสนใจ หรือชื่นชอบ เรื่องของเขามากขึ้นด้วย

เรื่องของอีวเกเนียวและเลอันดร้า (5)

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เล่าโดยคนเลี้ยงแพะซึ่ง คอน กิโม่เต้ พบระหว่างทาง เรื่องราวมีอยู่ว่า คนเลี้ยงแพะชื่อ อีวเกเนียว (Eugenio) ตกหลุมรักหญิงสาวลูกชานาผู้มั่งมี ชื่อ เลอันดร้า (Leandra) แต่นางกลับไปตกหลุมรักชายอีกคนชื่อ บีเซนเต้ (Vicente) และได้หนีตามชายคนนั้นไป แต่ปรากฏว่านางถูกชายคนนั้นปอกลอกและส่งกลับมา บิดาของนางจึงส่งนางไปอยู่ที่สำนักชี อีวเกเนียวและบรรดาชายหนุ่มที่ตกหลุมรักนางจึงพากันออกนอกเมืองไปเลี้ยงสัตว์ในทุ่งหญ้า และพำพิรณนาความรักที่ตนเองมีต่อนาง

หลังจากที่คอน กิโม่เต้ ฟังเรื่องดังกล่าวเขาอาสาที่จะไปนำตัวเลอันดร้าออกมาจากสำนักชี ตามอุดมคติของอัศวินที่มีหน้าที่ช่วยเหลือและปกป้องผู้หญิง แต่ตอนท้ายปรากฏว่าเกิดเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทระหว่างเขากับบรรดาคนเลี้ยงแพะเสียก่อน

คั้งนั้นถึงแม้เซร์บันเตสจะพยายามสร้างเรื่องให้ตัวละครเอกเข้าไปมีบทบาทในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครรอง แต่เหตุการณ์ดังกล่าวก็ไม่ได้มีผลกระทบต่อกรดำเนินเรื่องในโครงเรื่องหลักซึ่งเป็นการผจญภัยของตัวละครเอก เพราะเซร์บันเตสได้จบเหตุการณ์ทั้งหมดไว้ตรงที่ คอน กิโม่เต้ ทะเลาะวิวาทกับบรรดาคนเลี้ยงแพะ เขาไม่ได้พัฒนาเรื่องราวและเหตุการณ์ดังกล่าวต่อไป กล่าวคือคอน กิโม่เต้ ไม่ได้เดินทางผจญภัยไปช่วยเลอันดร้าออกมาจากสำนักชี ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น เรื่องนี้ก็จะมียบทบาทต่อการดำเนินเรื่องของโครงเรื่องหลัก

หากพิจารณาในแง่โครงเรื่องจะพบว่าเรื่องแทรกเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลมาจากนิยายร้อยกรองแห่งท้องทุ่งอีกเช่นกัน เห็นได้จากเรื่องนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ที่มีตัวละครเอกเป็นคนเลี้ยงสัตว์ และมีจุดเด่นตรงที่มีการพรรณนาความรักที่มีต่อหญิงสาวเป็นบทกวี เรื่องแทรกเรื่องนี้จึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของวรรณกรรมร่วมสมัยที่มีต่อเรื่องนี้

เรื่องของกามาโช ก็เตเรีย และบาซิลีอุส (6)

เรื่องแทรกเรื่องนี้ส่วนหนึ่งนำเสนอโดยการเล่าของตัวละครที่คอน ก็โม่เต้ พบระหว่าทาง 4 คน ซึ่งกำลังจะเดินทางไปร่วมงานแต่งงาน อีกส่วนหนึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ คอน ก็โม่เต้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย เรื่องราวดังกล่าวคือเรื่องราวความรักระหว่างกามาโช (Camacho) ก็เตเรีย (Quiteria) และบาซิลีอุส (Basilius) เรื่องราวมีอยู่ว่าก็เตเรียและบาซิลีอุสรักกันมาตั้งแต่เด็ก แต่บิดาของก็เตเรียตัดสินใจให้ลูกสาวแต่งงานกับกามาโชผู้ร่ำรวย ในงานแต่งงานของคนทั้งคู่ บาซิลีอุสได้มาร่วมงานและต่อว่าก็เตเรียที่ทรยศต่อความรักของตน จากนั้นบาซิลีอุสได้ฆ่าตัวตาย ทุกคนที่มาร่วมงานต่างตกใจมาก ก่อนตายบาซิลีอุสขอร้องให้ก็เตเรียรับเขาเป็นสามี แต่หลังจากที่นางกล่าวยอมรับบาซิลีอุสเป็นสามีปรากฏว่าเขากลับฟื้นขึ้นมา ซึ่งเรื่องทั้งหมดเป็นอุบายของบาซิลีอุสเพื่อที่จะได้นางกลับคืนมา ฝ่ายกามาโชก็ไม่สามารถทำอะไรได้ เนื่องจากก็เตเรียประกาศรับบาซิลีอุสเป็นสามี ทุกคนเลยจำต้องยอมรับ

คอน ก็โม่เต้ มีส่วนร่วมในงานแต่งงานครั้งนี้ด้วย ในตอนท้ายเขาขอร้องให้ทุกคนไม่ทำการแก้แค้นทั้งสอง โดยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุบายของบาซิลีอุสว่า ความรักก็เหมือนกับสงคราม ในสงครามเป็นเรื่องชอบธรรมที่จะเอาชนะศัตรูด้วยความฉลาดแกมโกง ส่วนเรื่องความรักนั้นก็ไม่ใช่เรื่องผิดถ้าจะใช้อุบายเพื่อที่จะให้ได้ความรักนั้น

"Hold, sirs, hold! For it is not fit to take revenge for the injuries done us by love: and pray, consider, that love and war are exactly alike; and as, in war, it is lawful and customary to employ cunning and stratagems to defeat the enemy, so, in amorous conflicts and rivalships, it is allowable to put in practive tricks and sleights, in order to compass the desired end, provided they be not to the prejudice and dishonour of the party beloved. Quiteria was Basilius's and Basilius Quiteria's, by the just and favourable disposition of heaven."

(Cervantes, 1992 : 673)

หากพิจารณาในด้าน โครงเรื่องจะเห็นว่าเรื่องนี้ไม่มีความแตกต่างจากเรื่องแทรกเรื่องอื่นๆ นัก เพราะเป็นเรื่องราวความรักระหว่างหนุ่มสาวเช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ อาจจะสนุกสนาน

กว่าเรื่องอื่นๆ ตรงที่ผู้อ่านจะได้เห็นความฉลาดแกมโกงของบาซิลีเยส อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ยังมีจุดเด่นอยู่ที่รายละเอียดของเรื่องซึ่งแตกต่างไปจากเรื่องอื่นคือ มีการบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับพิธีแต่งงาน ไม่ว่าจะเป็นการเดินรำ อาหารที่เลี้ยงในงาน หรือแม้แต่การแต่งกายของเจ้าสาว

การบรรยายภาพของการเดินรำในงานแต่งงานแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของละครสอนศีลธรรมซึ่งได้รับความนิยมแพร่หลายในยุคกลาง การเดินรำครั้งนี้ประกอบไปด้วยเทพธิดา 8 องค์ แบ่งเป็น 2 แถว แถวแรกนำขบวนมาโดยเทพคิวปิด (CUPID) ซึ่งถูกประดับด้วยปีก ธนู และลูกธนูซึ่งอยู่ในแถว ส่วนขบวนที่สองนำมาโดย เทพซึ่งเป็นตัวแทนของเงินทอง (INTEREST) แต่งตัวด้วยทองและไหมอย่างงดงาม เทพธิดาซึ่งเป็นผู้ติดตามเทพแห่งความรัก มีชื่อเขียนไว้ด้วยตัวอักษรตัวใหญ่บนกระดาษสีขาวซึ่งติดอยู่ที่หลัง ได้แก่ บทกวี (POETRY) ความสุหนึ่ (DISCRETION) ครอบครัวที่ดี (GOOD FAMILY) และความกล้าหาญ (VALOUR) ส่วนผู้ติดตามในกลุ่มที่สองได้แก่ ความใจกว้าง (LIBERALITY) การบริจาค (DONATION) ทรัพย์สมบัติ (TREASURE) การครอบครองอย่างสงบสุข (PEACEABLE - POSSESSION)

"After these, there entered an artificial dance, composed of eight nymphs, divided into two files. The god CUPID led one bow, quiver, and arrows; the other appavelled with rich and various colours of gold and silk. The nymphs, attendant on the God of Love, had their names written at their backs on white parchment, and in capital letters. POETRY was the title of the first; DISCRETION of the second; GOOD FAMILY of the third; and VALOUR of the fourth. The followers of INTEREST were distinguished in the same manner. The title of the first was LIBERALITY; DONATION of the second; TREASURE of the third; and that of the fourth PEACEABLE - POSSESSION."

(Cervantes, 1992 : 661)

ตัวละครดังกล่าวข้างต้นได้ออกมาร่ำรำและพรรณนาบทกวีที่แสดงถึงคุณสมบัติของตน หลังจากนั้นได้มีตัวละครอีกตัวหนึ่งซึ่งเป็นหญิงสาวออกมาจากปราสาทไม้ซึ่งถูกเรียกว่า ปราสาทแห่งความสงบเสถียร (Castle of Reserve) ปราสาทนี้ได้ถูกยกมาออกโดยตัวละครที่

แสดงเป็นคนป่าเถื่อน และหลังจากที่เทพแห่งเงินทองได้ใช้เงินขว้างไปที่ปราสาททำให้ปราสาทได้แยกออกจากกัน เทพแห่งเงินทองได้ใช้โซ่ของคล็องคองนางและพาไป ฝ่ายเทพแห่งความรักพยายามช่วยเหลือแต่ก็ไม่สามารถช่วยได้ และเรื่องราวการแสดงตอนนี้ก็จบลงโดยตัวละครที่แสดงเป็นคนป่าเถื่อนออกมาแยกหญิงสาวให้กลับไปอยู่ในปราสาทไม้ดั้งเดิม

จากการแสดงดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของละครสอนศีลธรรม (Morality Play) ซึ่งเป็นละครที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในยุคกลาง ช่วงประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 14 และยังคงได้รับความนิยมเรื่อยมาจนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 16 (Pickering, 1978 : 119) จากการแสดงดังกล่าวจะเห็นว่าตัวละครที่ออกมาแสดงนั้นล้วนแต่มีชื่อที่เป็นสัญลักษณ์ของนามธรรมซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของละครสอนศีลธรรม ซึ่งจะมีตัวละครเป็นสัญลักษณ์ของนามธรรม (เฉลิมศรี จันทร์อ่อน, 2530 : 35-36) ตัวละครดังกล่าวจึงถือว่าเป็นการเปรียบเทียบคุณสมบัติของกามาโซและบาซิลีส โดยฝ่ายเทพแห่งความรักนั้นเป็นตัวแทนของบาซิลีส และเทพแห่งเงินทองก็คือตัวแทนของกามาโซ ดังที่ในตอนท้ายหลังจากที่การแสดงจบลง คอน กิโมเต้ ได้ถามว่าใครเป็นผู้คิดการแสดงนี้ขึ้นมา และเมื่อได้คำตอบว่าเป็นพระรูปหนึ่ง คอน กิโมเต้ได้แสดงความเห็นว่า พระรูปนี้คงจะเป็นเพื่อนกับกามาโซมากกว่าบาซิลีส อีกทั้งยังเสียดสีเก่งกว่าสวดมนต์เสียอีก คอน กิโมเต้ กล่าวต่อไปอีกว่าพระเจ้าโสมพะสนาเอาคุณสมบัติของบาซิลีสและความร่ำรวยของกามาโซไว้ในการเดินรำ

"'I will lay a wager,' quoth Don Quixote, 'that this bachelor or clergyman is more a friend to Camacho than to Basilius, and understands satire better than vespers: for he has ingeniously interwoven in the dance the abilities of Basilius with the riches of Camacho.'"

(Cervantes, 1992 : 665)

ตัวอย่างการบรรยายเกี่ยวกับอาหารที่ใช้เลี้ยงในงานแต่งงานเช่นในตอนหนึ่งที่ว่า สิ่งที่น่าประหลาดต่อสายตาของชนโง่อย่างแรกคือ ลูกวัวหัน ไม้ที่ใช้ก่อกองไฟนั้นได้มาจากกลางป่ารอบๆ นั้นมีหม้อ 6 ใบที่รูปร่างไม่เหมือนปกติแต่คล้ายๆ เป็นโถ แต่ละใบใส่เนื้อสัตว์ แกะทั้งหมดถูกยัดให้หายไปนั้นจนดูราวกับว่าเป็นเพียงนกพิราบ กระต่ายป่าถูกหุ้มห่อเรียบร้อยขณะที่เปิด ก็ถูกเอาเครื่องในออกเตรียมพร้อมสำหรับใส่หม้อต้ม

"The first thing that presented itself to Sancho's sight, was a whole bullock spitted upon a large elm. The fire it was roasted by was composed of a middling mountain of wood, and round it were placed six pots, not cast in common moulds; for they were half jars, each containing a whole shamble of flesh; and entire sheep were sunk and swallowed up in them, as commodiously as if they were only so many pigeons. The hares ready cased, and the fowls ready plucked, that hung about upon the branches, in order to be buried in the cauldrons, were without number."

(Cervantes, 1992 : 661)

นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้วในเรื่องแทรกเรื่องนี้ยังมีการบรรยายถึงการแต่งกายของเจ้าสาวไว้ โดยนำเสนอผ่านสายตาของซันโช ดังคำพูดของเขาตอนหนึ่งว่าก็เตรียมแต่งตัวไม่เหมือนกับเป็นหญิงชนบทแต่ดูเหมือนหญิงสูงศักดิ์ เธอแต่งกายด้วยผ้าซาติน และมองไกลๆ เหมือนกับว่าเธอถูกประดับด้วยหินปะการัง มือของเธอประดับด้วยแหวนมุกซึ่งขาวราวกับนมที่ใช้ทำเนยแข็ง และมีค่าเทียบได้กับดวงตา

"In good faith, she is not clad like a country girl, but like any court lady: by the mass, the breast-piece she wears seems to me at this distance to be of rich coral; and her gown, instead of green stuff of Cuenca, is no less than a thirty-piled velvet: besides the trimming, I vow, is of satin. Then do but observe her hands: instead of rings of jet, let me never thrive with pearls as white as a curd, and every one of them worth an eye of one's head."

(Cervantes, 1992 : 668)

รายละเอียดต่างๆ ที่แทรกเข้ามาแสดงให้เห็นรายละเอียดของพิธีแต่งงานซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในชนบทและทำอาชีพเลี้ยงสัตว์ สำหรับผู้อ่านร่วมสมัยคงจะเพลิดเพลินและมีความรู้สึกร่วมไปกับเรื่องดังกล่าว ในขณะที่สำหรับผู้อ่านที่เป็นคนในยุคสมัยต่อๆ มา เรื่องนี้ถือว่าเป็นข้อมูลแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนสเปนร่วมสมัย อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวรรณกรรมประเภทบทละครสอนศีลธรรมซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในช่วงเวลาก่อนหน้านั้น โดยนำลักษณะตัวละครในบทละครสอนศีลธรรมมาใช้ดังจะ

เห็นจากตัวละครที่ออกมาเต้นรำในงานแต่งงานของกิเตเรียและกามาโชนั้นมีลักษณะของตัวละครในบทละครตอนศีลธรรมคั่งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

เรื่องของกลาเดีย เมโรนีมา (7)

เรื่องแทรกในประเภทนี้เรื่องต่อมา คือเรื่องของกลาเดีย เมโรนีมา (Claudia Jerónima) ซึ่งเป็นการเล่าโดยตัวละครดังกล่าวส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่ตัวละครเอกมีส่วนร่วมอยู่ด้วย เรื่องราวมีอยู่ว่ากลาเดียได้มาขอความช่วยเหลือจากโรเก้ กิเนาร์ต (Roque Guinart) ซึ่งเป็นตัวละครตัวหนึ่งที่ ดอน กีโฆเต้ พบระหว่างทาง ดอน กีโฆเต้ ได้ร่วมรับรู้เรื่องราวของนางซึ่งก็คือ นางรักอยู่กับ ดอน บีเซนเต้ (Don Vicente) แต่ได้ยินมาว่าเขาเปลี่ยนใจจะไปแต่งงานกับหญิงอื่น นางจึงบุกไปฆ่าเขา นางมาขอความช่วยเหลือจากโรเก้ให้ช่วยไปคุ้มครองบิดาของนางเนื่องจากกลัวว่าจะมีคนมาแก้แค้นให้ ดอน บีเซนเต้ แต่โรเก้เสนอว่าให้ไปดูเหตุการณ์ ณ สถานที่เกิดเหตุก่อน ทั้งหมดจึงได้เดินทางไปและได้พบกับดอน บีเซนเต้ ซึ่งกำลังจะตาย เขาบอกกับกลาเดียว่าเขาไม่ได้ผิดสัญญา ทั้งหมดเป็นเรื่องที่นางเข้าใจผิด และเขาได้ขอร้องให้นางยอมรับเขาเป็นสามี ก่อนที่เขาจะสิ้นใจซึ่งนางก็ยินดี หลังจากที่ ดอน บีเซนเต้สิ้นชีวิตลง กลาเดียตัดสินใจที่จะไปบวชเป็นชี

เรื่องนี้เป็นเรื่องแทรกที่สั้นมาก ดอน กีโฆเต้ เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวดังกล่าวเล็กน้อยคือ เมื่อดอน กีโฆเต้ ฟังเรื่องราวที่กลาเดียเล่าให้โรเก้ฟัง รวมทั้งคำตอบของโรเก้ที่จะช่วยเหลือนางแล้ว เขากล่าวกับทุกคนว่าเขาอาสาที่จะช่วยเหลือ ไม่จำเป็นจะต้องให้ใครมาลำบากกับเรื่องนี้ ไม่ว่าจะป็นหรือตาย เขาจะทำให้ ดอน บีเซนเต้ ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับนางให้จงได้ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามอุดมคติของอัศวินที่ต้องช่วยเหลือสตรี

"Let no one trouble himself about defending this lady; for I take it upon myself: give me my horse and my arms, and stay here for me, while I go in quest of this knight, and, dead or alive, make him fulfil his promise made to so much beauty."

(Cervantes, 1992 : 958)

ถึงแม้ข้อความตอนดังกล่าวจะเป็นการชี้ให้เห็นถึงอุคมคติของอัศวินที่มีอยู่ในตัวคอน กิโม่เต้ แต่เหตุการณ์ในเรื่องแทรกเรื่องดังกล่าวก็ไม่มีบทบาททำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ต่อโครงเรื่องหลัก และสำหรับโครงเรื่องของเรื่องดังกล่าวก็เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ระหว่างหนุ่มสาวเช่นเดียวกับเรื่องแทรกอื่นๆ ไม่ได้มีจุดเด่นอื่นแต่ประการใด

เรื่องของ อันนา เฟลิกซ์ (8)

เรื่องแทรกเรื่องสุดท้ายในกลุ่มนี้คือเรื่องของอันนา เฟลิกซ์ (Anna Felix) หญิงสาว ซึ่ง คอน กิโม่เต้ ได้พบขณะที่ผจญภัยไปยังเมืองบาร์เซโลน่า เธอได้เล่าความเป็นมาของตนเอง ให้คนอื่น ๆ ฟังว่าเธอเป็นชาวมัวร์ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ แต่ถึงแม้เธอจะนับถือศาสนาคริสต์ก็ไม่ได้ช่วยให้เธอพ้นจากการถูกขับไล่ออกจากสเปน รวมทั้งไม่ได้ทำให้ลุงของเธอเชื่อแต่กลับ คิดว่าเป็นข้ออ้างที่เธอจะอยู่สเปนต่อไป ลุงของเธอบังคับนำตัวเธอหนีไปอยู่ที่เมืองอัลเจียร์ กษัตริย์ของอัลเจียร์ได้ยินคำร่ำลือเรื่องความงามและความร่ำรวยของเธอจึงให้เธอเข้าพบ เธอ จึงวางแผนหลอกกษัตริย์ของอัลเจียร์ให้ส่งเธอกลับมายังสเปนเพื่อชดเชยอาทรัพย์สมบัติที่ฝังไว้ โดยที่เธอได้ทิ้งคนรักคือ คอน กัสปาร์ (Don Gaspar) ซึ่งได้เดินทางติดตามเธอไป ไว้ที่อัลเจียร์ โดยให้เขาปลอมตัวเป็นผู้หญิงเพื่อป้องกันอันตราย แต่ปรากฏว่ากษัตริย์ของอัลเจียร์ได้ส่งเขา เข้าไปอยู่ในบ้านของหญิงชั้นสูงเพื่อรอที่จะส่งไปไว้ในฮาเร็มของสุลต่าน อันนาได้ออกเดินทางพร้อมกับลูกเรือชาวมัวร์และเคิร์กกลับมายังสเปน แต่นางและลูกเรือได้ถูกจับบริเวณ ใกล้เคียง ท่าเรือที่เมืองบาร์เซโลน่า หลังจากทีนางถูกจับนางได้เล่าเรื่องราวของตนเองให้คนอื่น ๆ รวมทั้ง คอน กิโม่เต้ ฟัง ซึ่งทำให้เรื่องราวเปิดเผยออกมาว่านางคือลูกสาวของตัวละครริโกเต้ ซึ่งเป็นตัวละครที่ร่วมเดินทางอยู่กับคอน กิโม่เต้ในขณะนั้น หลังจากทราบเรื่องราวทั้งหมด พวกเขาได้วางแผนที่จะส่งคนไปช่วยเหลือคอน กัสปาร์ออกมาจากอัลเจียร์

เรื่องแทรกเรื่องนี้ปรากฏในภาคที่สองตอนท้ายเรื่อง ซึ่งหากพิจารณาบทบาทของ เรื่องแทรกเรื่องนี้แล้วพบว่าไม่มีบทบาทความสำคัญต่อการดำเนินเรื่องของโครงเรื่องหลักแต่ บทบาทที่สำคัญคือสะท้อนให้เห็นสถานภาพของชาวมัวร์ที่อยู่ในประเทศสเปนยุคสมัยนั้นว่า ต้องประสบกับความยากลำบากอย่างไร และถึงแม้จะเปลี่ยนศาสนาแล้วแต่ก็ยังไม่ได้รับการ ยอมรับจากสังคม ดังรายละเอียดซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงมาแล้วในบทที่ 2

เรื่องแทรกในกลุ่มนี้สามารถตัดออกไปได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อโครงเรื่องหลัก แต่การเพิ่มเข้ามานั้น ช่วยทำให้เรื่องมีความน่าสนใจมากขึ้น เนื้อหาโดยรวมสรุปได้เป็น 2 ประเภทคือ 1. เรื่องราวความรักระหว่างหนุ่มสาวซึ่งมีทั้งผิดหวังและสมหวังซึ่งเรื่องราวประเภทนี้มักจะได้รับความนิยมทุกยุคทุกสมัย 2. เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปในสังคมร่วมสมัยของเชอร์บันเตส อันเกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เรื่องแทรกเหล่านี้มีลักษณะที่ร่วมสมัยจึงน่าจะอยู่ในความสนใจของผู้อ่านในสมัยนั้น การแทรกเรื่องดังกล่าวข้างต้นเข้ามานั้นถึงแม้จะไม่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องของโครงเรื่องหลัก แต่ก็ช่วยสร้างสีสัน ทำให้เรื่องไม่น่าเบื่อ และกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน แต่ก็อาจจะมีข้อเสียคืออาจจะทำให้เรื่องขาดเอกภาพได้

3.1.2.3 เรื่องแทรกที่ไม่มีเหตุการณ์หรือตัวละครใดเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องหลัก

เรื่องแทรกประเภทนี้มีเพียงเรื่องเดียวคือ เรื่อง *The Curious Impertinent* ซึ่งมีลักษณะเป็นนิยายสั้นๆ ที่เชอร์บันเตสสร้างสรรค์ขึ้น โดยบางส่วนมีที่มาจากเรื่องราวตอนหนึ่งของวรรณกรรมเรื่อง *Orlando Furioso* ของ Ludovico Ariosto นักเขียนชาวอิตาลี และบางส่วนมาจากเรื่องราวของเพื่อนรัก 2 คน ที่เชอร์บันเตสเคยเล่าไว้ใน *La Galatea* ซึ่งเป็นผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่เขาเขียนขึ้นก่อนหน้า (Riley, ed., 1992 : 1064)

The Novel of Curious Impertinent (9)

เรื่องดังกล่าวนี้แทรกเข้ามาในโครงเรื่องหลักโดยเจ้าของโรงเตี๊ยมที่ ดอน กีโฆเต้ เข้าไปพักขณะที่ถูกนำตัวกลับหมู่บ้านนำต้นฉบับออกมาให้พระประจำหมู่บ้านอ่านให้ทุกคนฟัง

เรื่องนี้เป็นเรื่องราวรักสามเส้าของหญิงสาวกับชายหนุ่มซึ่งเป็นเพื่อนรักกัน 2 คน ชายหนุ่มคนแรกได้แต่งงานกับหญิงสาวและต้องการพิสูจน์ความซื่อสัตย์ของภรรยา แต่เหตุการณ์กลับกลายเป็นรักสามเส้า ภายหลังจบลงด้วยความเศร้าโดยชายหนุ่มคนแรกตรอมใจตาย ส่วนคนที่สองหนีไปเป็นทหารและตายในสนามรบ ส่วนหญิงสาวได้คัดลिनใจอยู่ในสำนักชี

รายละเอียดของเรื่องดังกล่าวมีอยู่ว่าชายหนุ่ม 2 คน ซึ่งเป็นเพื่อนรักกันชื่อ คนหนึ่งชื่อ อันเซลโม (Anselmo) ส่วนอีกคนชื่อ โลตาเรียว (Lotario) หลังจากที่อันเซลโมแต่งงานกับหญิงสาวที่เทียบพร้อมด้วยคุณสมบัติของกฤตสตรี ชื่อคามิยา (Camilla) เขาต้องการพิสูจน์ความซื่อสัตย์ของภรรยาโดยขอร้องให้โลตาเรียวร่วมมือในแผนการของเขา ในตอนแรกโลตาเรียวไม่ยอมร่วมมือด้วยเพราะไม่เห็นด้วยกับแผนการดังกล่าว แต่อันเซลโมก็ไม่ยอมล้มเลิกความคิดพร้อมทั้งบอกว่าจะไปหาคนอื่นมาช่วย โลตาเรียวจึงยอมตกลง แผนการของเขาก็คือเขาต้องการให้โลตาเรียวไปดูแลบ้านและรับประทานอาหารเย็นกับภรรยาของเขาพร้อมทั้งดูแลนางตอนที่เขาไม่อยู่ เพื่อทดสอบความซื่อสัตย์ของภรรยา แต่เหตุการณ์กลับกลายเป็นว่าทั้งสองตกหลุมรักกันและกัน แต่คามิยาที่ไม่ต้องการทรยศสามี นางจึงเขียนจดหมายตามตัวสามีให้กลับบ้าน ครั้นอันเซลโมกลับบ้าน ทั้งคามิยา และโลตาเรียว รวมทั้งคนรับใช้ต่างก็ปิดเรื่องราวต่างๆ ไว้เป็นความลับ แต่แล้วคืนหนึ่งด้วยความกลัวว่าคนใช้จะนำเรื่องดังกล่าวไปบอกอันเซลโม คามิยาจึงแอบหนีออกจากบ้านไปขอความช่วยเหลือจากโลตาเรียว เขาจึงพานางไปฝากไว้ที่คอนแวนต์แห่งหนึ่ง พออันเซลโมรู้ว่าภรรยาหายไปจึงออกตามหาและในที่สุดก็พอจะเดาเรื่องราวทั้งหมดได้ เขาโศกเศร้ามากและในที่สุดก็เสียชีวิตลง ก่อนตายเขาได้เขียนจดหมายยกโทษให้นาง แต่ถึงแม้อันเซลโมจะยกโทษให้แต่คามิยาก็ยังคงอยู่ที่คอนแวนต์ต่อไป ส่วนโลตาเรียวภายหลังมีข่าวมาว่าเขาเสียชีวิตในสนามรบ เรื่องราวทั้งหมดก็จบลง

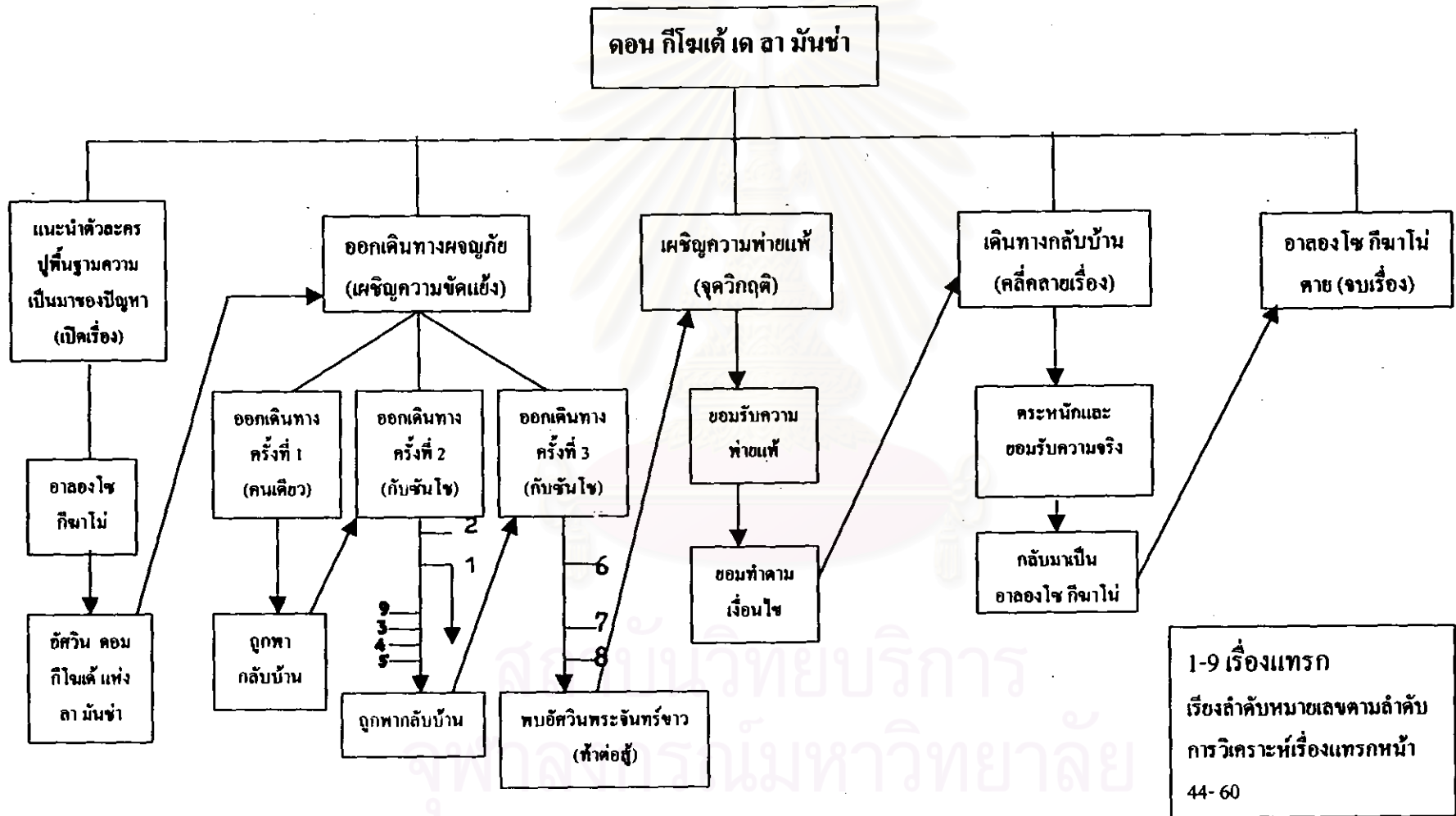
เรื่องแทรกเรื่องนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องหลักหรือตัวละครในโครงเรื่องหลัก แม้แต่น้อย เพราะเป็นเพียงเรื่องราวที่ตัวละครในเรื่องนำมาเล่าสู่กันฟังเท่านั้น แนวคิดที่เรื่องนี้นำเสนอก็เป็นแนวคิดในเรื่องของความรักซึ่งไม่ได้ช่วยสนับสนุนหรือสะท้อนให้เห็นแนวคิดของโครงเรื่องหลักแต่อย่างใด ดังนั้นถึงแม้ว่าเรื่องแทรกเรื่องนี้ช่วยเพิ่มสีสันให้กับเรื่อง ดอนกิโฆเต้ เด ลา มันช่า แต่การแทรกเรื่องนี้เข้ามาทำให้เรื่องขาดเอกภาพ ผู้อ่านอาจจะลืมไปว่าตนเองกำลังอ่านเรื่องอะไรอยู่ เพราะในการเล่าเรื่องแทรกเรื่องนี้เซอร์บันเตสแทบจะไม่ได้ย้อนกลับมาเล่าเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นกับตัวละครเอกเลย มีการย้อนกลับมาเล่าเรื่องของ ดอนกิโฆเต้ เพียงครั้งเดียวในตอนท้ายที่เรื่องราวใกล้จบแล้วเท่านั้น ผู้วิจัยมองว่าเซอร์บันเตสไม่มีความจำเป็นจะต้องแทรกเรื่องดังกล่าวเข้ามา และถึงแม้ว่าจะตัดเรื่องนี้ออกไปก็ไม่ทำให้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ของโครงเรื่องหลักเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าเรื่องแทรกที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง *คอน กิโม่เต้ เค ลา มั่นซ่า* นั้น มีความหลากหลาย เมื่อพิจารณาบทบาทของเรื่องแทรกทั้งหมดสรุปได้ว่าเรื่องแทรกดังกล่าวข้างต้นนี้มีความสำคัญหลายประการคือ ประการแรกช่วยอธิบายหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับภูมิหลังของตัวละคร ประการที่สองเป็นการนำเสนอชีวประวัติของผู้แต่ง ประการที่สามช่วยเพิ่มความหลากหลายและสีสันให้กับตัวบท และประการสุดท้ายแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวรรณกรรมร่วมสมัย อย่างไรก็ตามการแทรกเรื่องต่างๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากนั้นอาจส่งผลให้เรื่องขาดเอกภาพได้เช่นกัน และตัวเซร์บันเตสเองก็น่าจะตระหนักถึงความจริงดังกล่าว เพราะจะเห็นว่าในภาค 2 ของเรื่องผู้แต่งได้พยายามจะเน้นไปที่การผจญภัยของตัวละครเอกโดยลดการนำเสนอเรื่องแทรกลง หรือหากนำเสนอก็จะนำเสนอเรื่องแทรกที่ไม่ยาวมากนัก

การนำเสนอโครงเรื่องของ *คอน กิโม่เต้ เค ลา มั่นซ่า* ดังที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิแสดงโครงเรื่อง

3.2 การนำเสนอแนวคิด

เมื่อพิจารณาแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอในเรื่อง *ดอน กิโฆเต้* พบว่า แนวคิดหลักที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านวรรณกรรมเรื่องนี้มี 3 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คือการเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลาง ซึ่งเป็นการนำเสนออย่างตรงไปตรงมา ส่วนแนวคิดที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือแนวคิดที่เรียกว่า Quixotism ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการตีความในยุคสมัยต่อมา โดยตีความจากเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครเอก และประการสุดท้ายเป็นแนวคิดในเรื่องความขัดแย้งระหว่างความจริงกับความลวง (Reality and Illusion)

3.2.1 การเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลาง

เซอร์บันเตสกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการแต่งเรื่อง *ดอน กิโฆเต้ เด ลา มันช่า* ไว้ว่า เขาต้องการจะทำลายอิทธิพลของนิยายอัศวินยุคกลาง ดังที่เขาระบุไว้ในคำนำของหนังสือว่า จุดมุ่งหมายในการเขียนของเขาไม่ได้มีอะไรมากไปกว่าการที่เขาต้องการทำลายอำนาจและการยอมรับที่คนทั่วไปมีต่อนิยายอัศวินยุคกลาง *"And since this writing of yours aims at no more than to destroy the authority and acceptance the books of chivalry have had in the world, and among vulgar, ..."* (Cervantes, 1992 : 20)

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวทำให้แนวคิดที่เขานำเสนอในเรื่องนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตั้งแต่ต้นจนจบคือ เขาได้เสียดสีให้เห็นว่านิยายอัศวินยุคกลางนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากจินตนาการ ไม่ใช่เรื่องจริง และเป็นเรื่องที่ไร้สาระ โดยนำเสนอปัญหาดังกล่าวผ่านตัวละครเอกซึ่งเสียดสีไปเนื่องจากการอ่านนิยายอัศวินยุคกลาง และคิดว่าตนเองอยู่ในโลกของอัศวิน จึงหันมาประพฤติปฏิบัติตนเยี่ยงอัศวินที่ได้อ่าน ตัวละครเอกต้องประสบปัญหาความขัดแย้งทั้งกับตนเองและผู้อื่นจากการที่เขาพยายามประพฤติปฏิบัติตนเลียนแบบอัศวิน จากเรื่องราวดังกล่าวนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าเซอร์บันเตสพยายามจะชี้ให้เห็นว่าการอ่านนิยายอัศวินยุคกลางทำให้ผู้อ่านหลงใหลไปกับเรื่องราวที่ไร้สาระ ไม่เป็นจริง การประพฤติตนเยี่ยงอัศวินเป็นสิ่งที่ไม่เข้ากับยุคสมัยอีกต่อไป ในตอนจบของเรื่องเซอร์บันเตสได้ชี้ให้เห็นแนวคิดดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยภายหลังจากที่ตัวละครเอกกลับมาใช้ชีวิตสามัญชนธรรมดาแล้ว เขาได้กล่าวกับคนอื่นๆ ว่าเขาได้ตระหนักว่านิยายประเภทดังกล่าวมีแต่ความหลอกลวง หลอกลวง

ไร้สาระ เขาขอโทษที่เขาคิดได้ช้าเกินไป และไม่มีเวลาแก้ตัวโดยการอ่านอย่างอื่นที่จะช่วยยกระดับจิตวิญญาณของเขา

"Now I perceive the absurdity and delusion of them, and am only sorry I am undeceived so late, that I have no time left to make some amends, by reading others that might help to enlighten my soul."

(Cervantes, 1992 : 1046)

คำพูดดังกล่าวของตัวละครเอกเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ

3.2.2 การนำเสนอแนวคิด Quixotism

ถึงแม้เซอร์บันเตสจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการแต่งเรื่อง *ดอน กีโฆเต้ เด ลา มันช่า* ไว้ว่า เขาต้องการจะทำลายอิทธิพลของนิยายอัศวินยุคกลางดังกล่าว ส่งผลให้แนวคิดหลักของเรื่องประการหนึ่งคือ การเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลางดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ในยุคนั้นต่อมา ได้มีผู้ตีความการกระทำและอุดมการณ์ของตัวละครเอกในอีกแง่มุมหนึ่ง โดยมองว่าภายใต้ภาพลักษณ์ที่ดูตลกขบขันของตัวละครเอกอันเกิดขึ้นเนื่องจากการเสียดสีอัศวินในนิยายนั้น ได้แฝงภาพของมนุษย์ผู้มีความใฝ่ฝันและพยายามทำตามความใฝ่ฝันของตนเองถึงแม้ว่าจะต้องฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการ ลักษณะของตัวละครเอกดังกล่าวนี้ภายหลังมีการบัญญัติศัพท์เรียกว่า Quixotism ซึ่ง James (1964 : 82) ให้นิยามไว้ว่าหมายถึงคุณลักษณะอันเป็นสากลของการกระทำใดๆ ก็ตามที่เต็มไปด้วยความฝัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้มักจะถูกหัวเราะเยาะหรือถูกต่อต้านเพราะเป็นการกระทำที่แปลกแยกจากความรู้สึกร่วมของคนส่วนใหญ่ซึ่งยึดมั่นอยู่กับสถาบันทางสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้ที่มีความฝันแบบนี้จึงต้องต่อสู้กับความเชื่อและเจตนาารมณ์ของตนเอง แนวคิดดังกล่าวยังมีลักษณะที่ทำให้ท้อถอยและผิดหวัง เพราะเป็นความพยายามที่จะสร้างความฝันที่เป็นอุดมคติให้เป็นจริงขึ้นมา แต่ก็เหมือนกับบรรดานักอุดมคติทั้งหลายซึ่งไม่ได้รับการยอมรับในโลกที่คุณค่าอันแท้จริงไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ดอน กีโฆเต้ ก็เช่นกัน เขาพยายามสร้างโลกแห่งอุดมคติ และพยายามแสดงให้คนอื่นเข้าใจและมองโลกอย่างที่เขามอง แต่ก็ไม่ได้รับการยอมรับในโลกที่ผู้คนให้ความสำคัญแต่กับวัตถุ ทรัพย์สินเงินทอง โดยมองข้ามคุณธรรมความดีที่อยู่ภายใน เขาถูกหัวเราะเยาะจากผู้

คนรอบข้าง อีกทั้งยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสนุกสนานให้แก่ตนเองของคนบางกลุ่ม แม้ในที่สุด ดอน ก็โหมเต้ต้องยอมรับความจริงอันเจ็บปวดและขมขื่น ทั้งนี้เพราะวิธีการที่ดอน ก็โหมเต้ เลือกใช้นั้นเป็นสิ่งที่ไม่เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ดีเขาได้แสดงให้เห็นว่า เขาได้พยายามที่จะรักษาและต่อสู้เพื่อแสดงอุดมการณ์ของตนตลอดมา

แนวคิด Quixotism ที่ได้จากการตีความพฤติกรรมและอุดมการณ์ของตัวละครเอกดังกล่าวนี้ ยังทำให้ผู้อ่านสามารถตระหนักถึงความขัดแย้งระหว่างโลกแห่งความจริงและโลกแห่งอุดมคติ (Realism VS. Idealism) กล่าวคือ ถึงแม้อุดมการณ์ของ ดอน ก็โหมเต้ จะน่าขบข่อง แต่ก็ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมที่กลับมองว่าเป็นสิ่งที่ไร้สาระ เป็นเพียงการกระทำของคนเสียดสี เพราะสิ่งที่ ดอน ก็โหมเต้ ชี้ดถือปฏิบัติเป็นสิ่งที่ไม่เข้ากับยุคสมัยและสังคมที่เขาอาศัยอยู่ ดังนั้นการจะยึดมั่นในอุดมการณ์ได้นั้นจึงจำเป็นต้องมีความตั้งใจ และใส่ใจที่จะปฏิบัติอย่างจริงจัง หนที่จะถูกเขาะเย้ยเสียดสีจากคนรอบข้าง หากไม่มีความตั้งใจมั่นแล้วในที่สุดจะต้องพ่ายแพ้และปล่อยตัวเองไปตามกระแสของสังคมที่เป็นอยู่

3.2.3 ความขัดแย้งระหว่างความจริงและความลวง (Reality and Illusion)

ความขัดแย้งระหว่างความจริงและความลวง (Reality VS. Illusion) เป็นแนวคิดที่แสดงออกมาในหลายตอนของเรื่อง เริ่มจากความลวงที่ ดอน ก็โหมเต้ สร้างขึ้นมาเนื่องจากการที่เขาเสียดสีและได้จินตนาการว่าตนเองกำลังอยู่ในโลกของอัศวิน เช่นมองว่าโรงเตี๊ยมเป็นปราสาท จินตนาการว่ากังหันลมคือยักษ์ เป็นต้น อีกตอนหนึ่งคือตอนที่เพื่อนของเขาได้ใช้อุบายปลอมตัวหลอก ดอน ก็โหมเต้ เพื่อจะพาเขากลับบ้าน ซึ่ง ดอน ก็โหมเต้ก็ยอมเชื่อในสิ่งที่เพื่อนเขาสร้างขึ้นมาหลอก ในภาคแรกนี้ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่าอะไรคือความจริง อะไรคือความลวง อย่างชัดเจน ส่วนในภาคสองผู้อ่านจะไม่เห็นความแตกต่างระหว่างความจริงและความลวงที่ชัดเจนนัก ผู้อ่านจะต้องให้คิดหาคำตอบไปพร้อมๆ กับตัวละครว่าอะไรคือความจริง อะไรคือความลวง เช่นตอนที่ ดอน ก็โหมเต้ ลงไปในถ้ำมอนเตซีโนส และได้ทำให้ชันโซฟังว่าไปพบอะไรมาบ้าง ตั้งแต่นั้นมา ดอน ก็โหมเต้สับสนกับสิ่งที่เขาพบว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือเขาฝันไป เป็นต้น

3.3 บทบาทและความสัมพันธ์ของตัวละครหลักที่ปรากฏในเรื่อง *ดอน กีโฆเต้ เด ลา ม้านชา*

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะวิเคราะห์บทบาทของตัวละครหลักและตัวละครประกอบที่สำคัญบางตัวซึ่งผู้แต่งได้นำเสนอไว้ในเรื่อง *ดอน กีโฆเต้ เด ลา ม้านชา* ตลอดจนความสัมพันธ์ที่ตัวละครหลักและตัวละครประกอบเหล่านั้นมีต่อกัน สำหรับตัวละครหลักที่ผู้วิจัยมองว่ามีความสำคัญและต้องการนำเสนอในที่นี้ คือ ดอน กีโฆเต้ ซันโช ดุลซีเนอ้า และตัวละครประกอบซึ่งได้แก่ พระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้าน หลานสาวและแม่บ้านของดอน กีโฆเต้ และสุดท้ายคือซันซอน การ์ราสโก ดังรายละเอียดที่จะได้นำเสนอต่อไปนี้

3.3.1 ดอน กีโฆเต้ : อัศวินอนาถา

ภาพลักษณ์ภายนอกของดอน กีโฆเต้ หรือ อาลองโซ กีฆาโน ที่ปรากฏให้ผู้อ่านเห็นตลอดทั้งเรื่องคือภาพของชายวัยกลางคนที่เสียดสีไปอันเนื่องมาจากการหลงใหลอ่านนิยายอัศวินยุคกลางจนไม่เป็นอันกินอันนอน เขาจินตนาการว่าตนเองกำลังอยู่ในโลกของอัศวิน จึงเปลี่ยนชื่อตนเองเสียใหม่และออกเดินทางผจญภัยเยี่ยงอัศวินที่เขาได้อ่านในหนังสือ เป้าหมายหลักของเขาก็คือการอุทิศตนเพื่อนางผู้เป็นที่รักซึ่งเขาได้จินตนาการขึ้นมาอีกเช่นกัน ด้วยวัยที่ล่วงเลยไปถึง 50 กว่าปี ซึ่งน่าจะอยู่บ้านมากกว่าออกเดินทางผจญภัย ประกอบกับการแต่งตัวเลียนแบบอัศวินยุคกลางซึ่งเป็นสิ่งที่ทันสมัยไปแล้ว ภาพลักษณ์ดังกล่าวเป็นภาพที่ก่อให้เกิดความขบขันแก่ผู้ที่พบเห็น คนที่พบเขาต่างรู้สึกประหลาดใจกับกิริยา ท่าทาง และคำพูดของเขา เช่นในตอนที่เขาเดินทางเข้าไปในโรงเตี๊ยมครั้งแรก มีการบรรยายเหตุการณ์ตอนดังกล่าวว่า เมื่อหญิงโสเภณีในโรงเตี๊ยมเห็นภาพของตัวละครเอกซึ่งมีลักษณะท่าทางประหลาดแต่งตัวคล้ายอัศวินก็อดหัวเราะไม่ได้ และหลังจากที่ได้ฟังถ้อยคำที่แปลกประหลาดของ ดอน กีโฆเต้ ซึ่งยกย่องพวกนางว่าเป็นหญิงบริสุทธิ์ พวกนางยิ่งขบขันมากขึ้น

“The wenches stared at him, and with all the eyes they had, were looking to find his face, which the scurvy beaver almost covered. But when they heard themselves styled virgins, a thing so out of the way of their profession, they could not contain their laughter...”

(Cervantes, 1992 : 31)

สาเหตุหลักที่ทำให้ คอน กีโมเต้ กลายเป็นตัวตลกในสายตาคนรอบข้างก็คือ การแต่งกายที่ดูตลกขบขัน เพราะอุปกรณ์ต่างๆ ที่เขามีอยู่นั้นก็เป็นเพียงอุปกรณ์เครื่องใช้ของอัศวินที่เก่าจนขึ้นสนิมซึ่งเขามีเก็บไว้ ภาพของอัศวินที่ปรากฏแก่สายตาคนรอบข้างจึงเป็นภาพของอัศวินที่ผิดไปจากที่ผู้คนในสังคมรับรู้จากนิยายอัศวินยุคกลาง อีกทั้งการประพฤติปฏิบัติคนเยี่ยงอัศวินก็เป็นสิ่งที่พื้นสมัยมานานหลายร้อยปีแล้ว

เขาไม่เพียงแต่เป็นตัวตลกในสายตาคนที่พบเห็น แต่บางคนก็มองว่าเขาเป็นคนเสียดสี เพราะการแต่งตัวและการประพฤติตนที่แปลกประหลาด เห็นได้จากในตอนที่เขาถามชันโซว่า คนในเมืองพูดถึงเขาว่าอย่างไร ชันโซตอบว่าคนในเมืองมองว่าเขาเป็นคนบ้าคนหนึ่ง ชันโซบอกกับนายของตนว่าคนธรรมดาทั่วไปมองนายว่าเป็นคนเสียดสี

“First and foremost then,” said Sancho, “the common people take your worship for a downright madman...”

(Cervantes, 1992 : 535)

จากการวิเคราะห์มุมมองของตัวละครต่างๆ ที่มีต่อคอน กีโมเต้ พบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ตัวละครกลุ่มแรก ได้แก่ แม่บ้าน หลานสาว พระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้านรวมทั้ง ชันซอน การ์ราสโก และ โดโรเตอา ตัวละครกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่รู้สึกสงสาร เห็นใจ และพยายามหาทางที่จะช่วยให้ คอน กีโมเต้ กลับมาเป็นคนปกติ พวกเขาต่างร่วมมือกันหาทางช่วยให้ คอน กีโมเต้ กลับไปอยู่บ้าน เห็นได้จากความพยายามที่จะวางแผนการต่างๆ ขอมปลอมตัวเพื่อหลอกให้ คอน กีโมเต้ เลิกเป็นอัศวินและกลับไปใช้ชีวิตเช่นคนธรรมดาที่บ้านของเขา

ตัวละครกลุ่มที่สอง คือกลุ่มที่มอง คอน กีโมเต้ โดยไม่เข้าใจในการกระทำของเขา และมองเขาเป็นตัวตลกหรือคนเสียดสี คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มองเขาอย่างตลกขบขันโดยไม่สนใจว่าสาเหตุของการกระทำของคอน กีโมเต้ คืออะไร บางคนโกรธเคืองและพยายามทำร้าย คอน กีโมเต้จนได้รับบาดเจ็บเนื่องจากคอน กีโมเต้ ได้เข้าไปขัดขวางกิจกรรมของพวกเขา หรือสั่งให้พวกเขาทำตามคำเรียกร้องของตน เช่นให้ขอมรับว่า ดุลซีเนอ้าเป็นหญิงที่งามที่สุด คนกลุ่มนี้ไม่เคยเห็นดูลซีเนอ้า และมองว่า คอน กีโมเต้ บ้าจึงไม่ยอมปฏิบัติตาม หรือบางคนก็ถูก คอน กีโมเต้ ทำลายข้าวของเสียหาย จึงพยายามขัดขวาง คนกลุ่มนี้คือคนกลุ่มที่ คอน กีโมเต้ พบใน

การเดินทางผจญภัย ไม่ว่าจะเป็น the Biscainer (บทที่ 8 ภาคแรก) พวก Yangueses (บทที่ 15 ภาคแรก) the millers และ the fishermen (บทที่ 29 ภาค 2) เป็นต้น

ส่วนกลุ่มที่สามก็คือคนที่คิดว่าดอน กีโฆเต้สติเฟื่องเพื่อน ถูกครอบงำด้วยนิยายอัศวิน ยุคกลาง แต่ก็พยายามเข้าไปร่วมอยู่ในโลกของ ดอน กีโฆเต้ โดยใช้ดอน กีโฆเต้ เป็นเครื่องมือ บางอย่าง เช่น สร้างความสนุกสนานให้ตนเอง เป็นต้นว่าเจ้าของโรงเตี๊ยมซึ่งแม้จะตระหนักว่า ดอน กีโฆเต้เป็นคนเสียดสีแต่เขาก็รู้สึกสนุกสนานกับความบ้าของดอน กีโฆเต้ จึงมิได้ขัดขวาง ความต้องการของดอน กีโฆเต้ หากแต่ให้ความร่วมมือและคอยดูแลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่นใน ตอนที่ ดอน กีโฆเต้ เข้าไปพักในโรงเตี๊ยมครั้งแรกและได้ขอร้องให้เจ้าของโรงเตี๊ยมแต่งตั้งเขา เป็นอัศวินโดย ดอน กีโฆเต้ อาสาจะอยู่ยามให้ ผู้แต่งได้บรรยายว่าเจ้าของโรงเตี๊ยมรู้สึกสนุก กับความบ้าของดอน กีโฆเต้ เขาก็ตัดสินใจให้ดอน กีโฆเต้ทำตามความต้องการ

"The host who (as we have said) was an arch fellow, and had already entertained some suspicions of the madness of his guest, was now, at hearing such expressions, thoroughly convinced of it; and that he might have something to make sport with that night, he resolved to keep up the humour; and said to him, that he was certainly very much in the right in what he desired and requested;..."

(Cervantes, 1992 : 35)

นอกจากนี้ยังมีคึกและคัชเซส ทั้งสองเคยทราบเรื่องราวการผจญภัยในภาคแรกของ ดอน กีโฆเต้ มาก่อน ได้สร้างเรื่องราวต่างๆ มาหลอก ดอน กีโฆเต้ (บทที่ 30-58 ภาค 2)

รวมถึงซัน โชซึ่งคิดว่า ดอน กีโฆเต้สติเฟื่องจึงใช้เป็นเครื่องมือในการปกป้องตนเอง เขาได้สร้างเรื่องมาหลอกดอน กีโฆเต้ ว่า ดุลซีเนอ้าของ ดอน กีโฆเต้ นั้นถูกมนต์สะกดให้ กลายเป็นเพียงหญิงชาวนา เพราะไม่ต้องการให้ ดอน กีโฆเต้ ทราบความจริงว่าเขาไม่ได้ นำจดหมายไปส่งให้นาง อย่างไรก็ตามสำหรับซัน โชนั้นถือว่าเป็นตัวละครพิเศษซึ่งมีพัฒนาการ ในการรับอุดมการณ์ของดอน กีโฆเต้ ดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

นอกเหนือจากภาพลักษณ์ภายนอกที่ดูตกขบขันประหนึ่งว่าเป็นคนเสียดสีซึ่งส่งผลให้ตัวละครอื่นๆ มีมุมมองและปฏิบัติต่อตัวละครเอกดังกล่าวข้างต้น ในยุคสมัยต่อมากลับมีการตีความในอีกแง่มุมหนึ่งโดยย้อนกลับมามองคุณค่าที่แฝงอยู่ในตัวของ ดอน กีโฆเต้ ซึ่งพบว่า ดอน กีโฆเต้ เป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้มีอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ เขาศรัทธาต่ออุดมคติของอัศวินและการประพฤติกฎปฏิบัติตนเยี่ยงอัศวิน เขามองว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ควรยกย่องและปฏิบัติตาม เขาแสดงจุดมุ่งหมายในการเป็นอัศวินของตนเองไว้อย่างชัดเจนว่าเขาต้องการที่จะแก้ไขในสิ่งผิด และบรรเทาทุกข์ เห็นได้จากคำพูดของเขาที่ว่าเขาคืออัศวินแห่งลา มันซ่า ผู้มีนามว่า ดอน กีโฆเต้ และชื่อดังกล่าวเป็นเสมือนภาระหน้าที่และวิถีทางในการปฏิบัติที่เขาจะต้องเดินทางท่องไปในโลก คอยแก้ไขในสิ่งผิดและบรรเทาทุกข์ทั้งหลาย

"... I am knight of La Mancha, Don Quixote by name, and that it is my office and exercise to go through the world, righting wrongs, and redressing grievances."

(Cervantes, 1992 : 153)

ดอน กีโฆเต้ ยังได้กล่าวถึงปณิธานของเขาไว้ในอีกตอนหนึ่งของเรื่องว่า เขาคืออัศวิน และเขาก็จะเป็นอัศวินไปจนตายถ้าหากสิ่งนั้นคือบัญชาของสวรรค์ เขาจะแก้ไขในสิ่งผิด ลงโทษพวกที่อวดดีทั้งหลาย เขาจะเอาชนะยักษ์ร้าย และเหยียบย่ำบรรดาผีร้าย เขากำลังมีความรัก แต่ที่เขามีความรักก็เป็นไปตามขนบของอัศวิน ความรักที่เขามีเป็นความรักแบบไม่ต้องการสิ่งตอบแทน ความตั้งใจของเขานั้นมุ่งไปที่จุดหมายที่ดีงาม ทำความดีแก่ทุกคน และไม่ทำร้ายใคร

"A knight I am, and a knight I will die, if it be heaven goodwill. (...) I have redressed grievances, righted wrongs, chastised insolences, vanquished giants, and trampled upon hobgoblins: I am in love, but only because knights-errant must be so; and, being so, I am no vicious lover, but a chaste Platonic one. My intentions are always directed to virtuous ends, to do good to all, and hurt to none."

(Cervantes, 1992 : 750)

เขายังกล่าวอีกด้วยว่าการเป็นอัศวินของเขานั้นเขาไม่ได้ต้องการชื่อเสียง เขาเพียงแต่ต้องการทำความดีเท่านั้น

"... I should not take myself for a knight-errant of any considerable fame: for such accidents as these never happen to knights of little name and reputation, since nobody in the world thinks of them at all: but to the valorous indeed they often fall out; ..."

(Cervantes, 1992 : 467)

จากคำกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอภายใต้ภาพลักษณ์ภายนอกที่ดูตลกขบขันก็คือ คุณธรรมที่ คอน กิโมเต้ ยึดถือปฏิบัติ อันได้แก่ คุณสมบัติที่อัศวินยุคกลางทั้งหลายพึงมีอยู่ประจำใจ ไม่ว่าจะเป็น ความกล้าหาญ ความมีเมตตากรุณา อุทิศตนช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า และเทิดทูนนางผู้เป็นที่รัก

คอน กิโมเต้ รู้สึกศรัทธาต่ออุดมคติดังกล่าว การที่เขาลุกขึ้นมาประพาดิตนเยี่ยงอัศวินทั้งๆ ที่บุคสมัยดังกล่าวได้ผ่านพ้นไปแล้ว เป็นเพราะเขามองว่าแม้ยุคดังกล่าวไม่ใช่ยุคของอัศวินแล้ว แต่น่าจะสามารถรื้อฟื้นอุดมคติของอัศวินขึ้นมาประพาดิปฏิบัติได้ คอน กิโมเต้ ได้พูดกับซันโซว่าเขาเกิดในยุคเหล็กซึ่งหมายถึงยุคที่มีแต่ความลำบาก เขาต้องการจะฟื้นยุคทองขึ้นมาอีกครั้ง เขาเป็นคนที่จะออกผจญภัยอันยิ่งใหญ่และทำความดีต่างๆ รวมทั้งนำระเบียบปฏิบัติของอัศวินมาปฏิบัติ

"... I was born in this age of iron, to revive in it that of gold, or, as people usually express it, 'golden age'. I am he, for whom are reserved dangers, great exploits, and valorous achievements. I am he, I say again, who am destined to revive the order of the round table, that of the twelve peers of France, and the nine worthies, and to obliterate the memory of the Platirs, the Tablantes, Olivantes, and Tirantes, the 'Knight of the Sun', and the Belianises, with the whole tribe of the famous knights-errant, of times past,

performing, in this age, in which I live, such stupendous deeds and feats of arms, as are sufficient to obscure the brightest they ever achieved."

(Cervantes, 1992 : 157-158)

หากพิจารณาข้อความตอนหนึ่งที่ ดอน กีโฆเต้ พุดกับช่างตัดผมจะเห็นว่าเขารู้ว่าตนเองกำลังทำอะไร และรู้ว่าสิ่งที่เขาประพฤติปฏิบัติ คือการออกเดินทางและประพฤติตนเยี่ยงอัศวินเป็นสิ่งที่ไม่เข้ากับยุคสมัย แต่ดอน กีโฆเต้ เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดั่งามควรค่าแก่การนำมาปฏิบัติ เขาต้องการจะฟื้นฟูคตินิยมแบบอัศวินที่ได้ตายไปให้กลับคืนมาอีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยเหลือ ปกป้องผู้หญิงและเด็ก ซึ่งเขาถือว่าเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของอัศวิน

"This figure of mine, which your worship sees; being so new, and so much out of the way of what is generally in fashion, I do not wonder if you are surprised at it, but you will cease to be so, when I tell you, as I do, that I am one of those knights, whom people call "seekers of adventures". I left my country, mortgaged my estate, quitted my ease and pleasures, and threw myself into the arms of fortune, to carry me whither she pleased. I had a mind to revive the long deceased chivalry: and for some time past, stumbling here and tumbling there, falling headlong in one place, and getting up again in another, I have accomplished a great part of my design, succouring widows; protecting damsels, aiding married women and orphans; the natural and proper office of knights-errant."

(Cervantes, 1992 : 626)

ดอน กีโฆเต้ แสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าเขายึดมั่นต่ออุดมการณ์ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด แม้ในยามที่เขาถูกดาบจ่ออยู่ที่คอเขาก็พร้อมที่จะตาย แต่ไม่ยอมให้คนอื่นมาลบหลู่ดูหมิ่นศักดิ์ศรีหญิงในดวงใจของตน ผู้แต่งได้บรรยายเหตุการณ์ตอนดังกล่าวไว้ว่า ดอน กีโฆเต้ ถูกหอกของอัศวินพระจันทร์ขาวจวนตกลูกจากหลังม้า แต่ถึงแม้เขาจะได้รับบาดเจ็บจนแทบหมดสติ เขายังพยายามพูดด้วยเสียงอันอ่อนแรงว่า คุณซีเนอ้า เป็นผู้หญิงที่งามที่สุดในโลก เขาเป็นอัศวินที่

โซคร้าย ไม่ยุติธรรมที่จะให้ความอ่อนแอของเขามาทำให้คุณสมบัติดังกล่าวของนางลดลง ดังนั้นจงเอาชีวิตเขาไปเสียดีกว่า

“Don Quixote bruised and stunned, without lifting up his visor, as if he was speaking from within a tomb, in a feeble and low voice, said:

'Dulcinea del Toboso is the most beautiful woman in the world, and I the most unfortunate knight on earth, and it is not fit that my weakness should discredit this truth: knight, push on your lance, and take away my life, since you have spoiled me of my honour.' ”

(Cervantes, 1992 : 994)

การที่ตัวละครเอกยึดมั่นในอุดมการณ์ของอัศวินอย่างเคร่งครัดเป็นการแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วผู้แต่งสร้างตัวละครเอกขึ้นมาเพื่อเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลางในแง่ที่ว่า การปฏิบัติตนเชิงอัศวินในนิยายนั้นไม่สามารถเป็นจริงขึ้นมาได้ เพราะยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว แต่อุดมการณ์ของอัศวินเป็นสิ่งที่น่ายกย่องและสมควรนำมาปฏิบัติโดยปรับให้เข้ากับยุคสมัย

จากที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่าภาพของตัวละครเอกนั้นสามารถมองได้ 2 แง่มุม คือ หากมองอย่างตรงไปตรงมาก็จะพบกับภาพของอัศวินที่บิดเบี้ยวไปจากอัศวินในนิยายอัศวินยุคกลาง ซึ่งก่อให้เกิดความตลกขบขัน ไม่ได้ดูยิ่งใหญ่แต่กลับดูอนาถ อันเนื่องมาจากการที่จุดมุ่งหมายของวรรณกรรมเรื่องนี้คือการเสียดสีนิยายอัศวินยุคกลาง แต่จากการตีความการกระทำและอุดมการณ์ที่มีอยู่ในตัวละครเอกของนักวิจารณ์วรรณกรรมในยุคสมัยต่อมาพบว่าตัวละครเอกเป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้มีความฝัน มีอุดมการณ์และพยายามที่จะรักษาอุดมการณ์ของตนเองไว้แม้ว่าในที่สุดจะต้องพ่ายแพ้ต่อความเป็นจริงก็ตาม

3.3.2 ชั้นโซ : กระจกสะท้อนภาพแห่งความเป็นจริงและผู้สืบสานความฝัน

ชั้นโซ ปันซา (Sancho Panza) มีบทบาทครั้งแรกหลังจากที่ ดอน กีโฆเต้ คิดจะออกเดินทางผจญภัยเป็นครั้งที่สอง ในการเดินทางครั้งแรกนั้น ดอน กีโฆเต้ได้พบกับเจ้าของโรงเตี๊ยม ซึ่งเขาเข้าใจว่าเป็นเจ้าของปราสาท และเป็นผู้ที่ขอมทำพิธีแต่งตั้ง ดอน กีโฆเต้ เป็น

อัศวิน เจ้าของโรงเตี๊ยมได้แนะนำ คอน กิโม่เตว่า อัศวินพเนจรนั้นต้องมีคนติดตามรับใช้ ซึ่ง คอน กิโม่เตได้สัญญาว่าจะทำตาม (บทที่3 ภาคแรก) ดังนั้นเมื่อเขาจะออกเดินทางผจญภัย ครั้งที่สอง คอน กิโม่เตจึงได้ไปชวน ซานโซ ปานซา เพื่อนบ้านของเขาให้มารับหน้าที่นี้ โดยสัญญาว่าจะมอบเกาะให้ปกครอง โดยข้อมูลแรกที่คุณอ่านได้ทราบเกี่ยวกับตัวละครตัวนี้ก็คือ เป็นเพื่อนบ้านของ คอน กิโม่เต ซึ่งเป็นชนชั้นแรงงาน เป็นคนที่ซื่อสัตย์ แต่สติปัญญาไม่ค่อยดี

"In the meantime Don Quixote tampered with a labourer, a neighbour of his, and an honest man (if such an epithet may be given to one that is poor), but very shallow-brained."

(Cervantes, 1992 : 62-63)

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติต่างๆ ที่ปรากฏในตัวซานโซพบว่าเชอร์บันเตสได้สร้างตัวละครตัวนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของมนุษย์ธรรมดาๆ ที่รักชีวิต ยึดมั่นในศาสนา รักความสงบ และพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ คุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้สะท้อนออกมาจากคำพูดของซานโซในหลายตอนเช่น หลังจากที่ซานโซและ คอน กิโม่เต ถูกพวก Yangueses ทำร้าย คอน กิโม่เต ได้พูดปลอบใจเขา เขากล่าวกับ คอน กิโม่เต ว่า เขาเป็นคนรักสงบ ขี้ขลาด เป็นผู้ชายเงิบๆ ไม่ต้องการเจ็บตัวไม่ว่ากรณีใดๆ เพราะเขายังมีภรรยาและลูกที่ต้องเลี้ยงดู

"Sir, I am a peaceable, tame, quiet man, and can dissemble any injury whatsoever; for I have a wife and children to maintain and bring up..."

(Cervantes, 1992 : 117)

จากคำพูดของเขาหลายตอนยังแสดงให้เห็นว่าเขายึดมั่นในศาสนาอย่างมาก เช่นตอนที่ คอน กิโม่เต เสนอให้ ซานโซแก้แค้นคนที่ขโมยลาของเขาไป ซานโซ กล่าวว่า ไม่จำเป็นต้องไปแก้แค้น คริสเตียนที่ดียอมไม่แก้แค้นต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ฉะนั้นอาจจะปล่อยให้กรรมตามสนองมากกว่า ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่จะได้อยู่อย่างสงบสุขตลอดชั่วชีวิต

" 'There is no need, sir, to be revenged on anybody,' answered Sancho, 'for good Christians should not take revenge for injuries; besides, I will settle it

with my ass to submit the injury done him to my will, which is, to live peaceably all the days that heaven shall give me of life.' "

(Cervantes, 1992 : 596)

อย่างไรก็ตามตัวละครตัวนี้เป็นตัวละครที่มีความซับซ้อนและมีพัฒนาการ กล่าวคือ ได้แสดงให้เห็นความขัดแย้งภายในจิตใจในเรื่องของความเชื่อ จะเห็นว่าตลอดระยะเวลาที่เขา ร่วมเดินทางไปกับ คอน กีโมเต้ เขาต้องต่อสู้กับความขัดแย้งดังกล่าวตลอดเวลา ในตอนเริ่ม เรื่องเขามีได้มีศรัทธาหรือเชื่อในจินตนาการของ คอน กีโมเต้ เขาออกเดินทางติดตามรับใช้ คอน กีโมเต้ เพราะ คอน กีโมเต้ สัญญาว่าจะยกเกาะที่ได้มาจากการผจญภัยให้เขา ชันโซเป็น เพียงคนธรรมดาๆ ที่มีความฝัน ความฝันของเขาแตกต่างจากความใฝ่ฝันของ คอน กีโมเต้ ความฝันของชันโซก็เหมือนกับมนุษย์ธรรมดาสามัญทั่วไปที่ต้องการมีลาภยศ อำนาจ เขาไม่ได้ เข้าใจหรือมีความใฝ่ฝันอันสูงส่งเช่นคอง กีโมเต้ แม้แต่น้อย หลายครั้งที่เขาทวงรางวัลตามที่ คอน กีโมเต้สัญญาไว้ แต่แล้วเมื่อเขาร่วมเดินทางไปกับคอง กีโมเต้ เขาค่อยๆ เรียนรู้และเข้าใจ อุดมคติของ คอน กีโมเต้ มากขึ้น เห็นได้จากตอนที่เขาเรียกร้องเงินเดือนจาก คอน กีโมเต้ แต่ เมื่อ คอน กีโมเต้ กล่าวว่าไม่เคยมีธรรมเนียมที่ผู้ติดตามรับใช้อัศวินคนไหนจะได้รับเงิน ตอบแทน ชันโซก็ยังขอมเป็นผู้ติดตามรับใช้ต่อไป และในบทสนทนาตอนหนึ่งระหว่างชันโซ กับภรรยาของเขาแสดงให้เห็นว่าตัวชันโซเริ่มต้องการที่จะดำเนินชีวิตในการเป็นคนติดตาม รับใช้อัศวินมากกว่าสิ่งใด ชันโซกล่าวกับภรรยาในตอนนี่ว่าไม่มีอะไรในโลกที่จะทำให้เขามี ความสุขได้มากเท่ากับการเป็นผู้ติดตามรับใช้อัศวิน

"... let it suffice that I tell you te truth, and sew up your mouth. But for the present know, that there is nothing in the world so pleasant to an honest man, as to be squire to a knight-errant, and seeker of adventures."

(Cervantes, 1992 : 509)

นอกจากนี้หลังจากที่ชันโซได้มีโอกาสไปปกครองเกาะแห่งหนึ่ง เขาก็ได้ตระหนักว่า เขาไม่เหมาะที่จะเป็นผู้ปกครอง สิ่งที่เขาต้องการในชีวิตไม่ใช่การเป็นผู้ปกครองดินแดน หาก แต่เป็นการติดตามรับใช้ คอน กีโมเต้

"In short, in this time I have summed up the cares and burdens that governing brings with it, and find, by my account, that my shoulders cannot bear them, neither are they a proper weight for my ribs, or arrows for my quiver; and therefore, lest the government should forsake me, I resolved to forsake the government; ..."

(Cervantes, 1992 : 922)

คำพูดดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นพัฒนาการของตัวละครตัวนี้จากการเป็นเพียงชาวบ้านธรรมดาๆ ที่ออกเดินทางติดตามดอน กีโมเต้ เพียงเพราะหวังในทรัพย์สินเงินทอง แต่แล้วเขาค่อยๆ เข้าใจความคิดและซึมซับอุดมคติของดอน กีโมเต้ เข้าไปที่ละน้อย จนกระทั่งจะเห็นว่าในบทสุดท้ายซันโซเป็นผู้ที่กล่าวกับ ดอน กีโมเต้ ให้ลุกขึ้นมาต่อสู้อีกครั้งไม่ใช่ยอมแพ้ต่อชีวิต

"Be not lazy, sir, but get out of bed, and let us be going to the field, dressed like shepherds, as we agreed to do: and who knows, but behind some bush or other we may find the lady Dulcinea disenchanted as fine as heart can wish? If you die for grief were unhorsed by my not having girthed Rosinante's saddle as it ought to have been: besides your worship must have read in your book of chivalries, that it is a common thing for one knight or unhorse another, and him who is vanquished to-day to become conqueror to-morrow."

(Cervantes, 1992 : 1048)

นอกเหนือจากคุณสมบัติข้างต้นแล้ว ตัวละครซันโซยังมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเป็นเสมือน "กระจกสะท้อนภาพแห่งความเป็นจริง" (James, 1964 : 79) ซึ่งแสดงภาพที่เป็นจริงของสิ่งที่ ดอน กีโมเต้ ได้บิดเบือนไปตามจินตนาการของเขา เช่น ในขณะที่ ดอน กีโมเต้ ชี้ให้ดูปราสาท ซันโซก็จะบอกความจริงให้ผู้อ่านรับรู้ว่า สิ่งที่ ดอน กีโมเต้ เห็นว่าเป็นปราสาท แท้จริงแล้วเป็นเพียงโรงเตี๊ยม หรือตอนที่ ดอน กีโมเต้จะเข้าไปต่อสู้กับสิ่งที่เขาจินตนาการไปว่าเป็นยักษ์ ซันโซก็จะบอกว่าสิ่งที่ ดอน กีโมเต้ เห็นคือ กังหันลม เป็นต้น

นอกจากนี้ในขณะที่ คอน ก็โม่เต้ เป็นตัวแทนของคนที่ยพยายามย้อนกลับสู่อดีตอันรุ่งเรือง พยายามสร้างโลกแห่งอุดมคติ และต่อสู้เพื่อรักษาอุดมการณ์ของตนเองไว้ ชันโซกลับเป็นตัวแทนของคนทั่วไปที่อยู่ในโลกแห่งความจริง ซึ่งให้ความสำคัญกับวัตถุ ต้องการหาความมั่นคงให้กับชีวิต แต่แต่ละฝ่ายจึงมองโลกแตกต่างกัน และทั้งสองฝ่ายก็พยายามที่จะแสดงความคิดของตนออกมา

อย่างไรก็ตามหลังจากที่ได้เดินทางร่วมกันไปเรื่อยๆ บางครั้งชันโซเริ่มเห็นเช่นเดียวกับเจ้านายของเขา เช่นตอนที่ คอน ก็โม่เต้ เข้าไปฟาดฟันถึงไวน์ เพราะคิดว่าเป็นยักษ์ ชันโซได้วิ่งออกมาบอกกับคนอื่นๆ ว่าเจ้านายของเขากำลังสู้กับยักษ์ การที่ชันโซเริ่มคล้อยตามคอน ก็โม่เต้เป็นเพราะเขาเริ่มเข้าใจความคิด และจินตนาการของคอน ก็โม่เต้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นพัฒนาการของตัวละครตัวนี้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

สรุปได้ว่าตัวละครชันโซมีความสำคัญ 2 ประการ ประการแรกคือเป็นตัวละครที่สะท้อนภาพแห่งความเป็นจริง ชันโซเป็นตัวเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง โลกแห่งความจริง และโลกในอุดมคติ เพราะในขณะที่ คอน ก็โม่เต้ มองสิ่งต่างๆ ตามที่ตนเองจินตนาการขึ้นมาแทนภาพแห่งความเป็นจริง ชันโซจะเป็นผู้ที่นำเสนอภาพที่เป็นจริงให้ผู้อ่านได้รับรู้ ประการที่สองตัวละครชันโซมีความสำคัญในฐานะผู้รับการถ่ายทอดความฝันต่างๆ ของคอน ก็โม่เต้ จะเห็นได้ว่าคอนเริ่มเรื่องชันโซเป็นเพียงคนที่ไม่รู้หนังสือ ไม่เคยรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอัศวิน เขาออกติดตามคอน ก็โม่เต้ เพราะหวังในทรัพย์สมบัติ แต่จากการเดินทางติดตามคอน ก็โม่เต้ เป็นเวลานานทำให้เขาค่อยๆ ซึมซับและเข้าใจอุดมการณ์ของตัวละครเอกจนกระทั่งในที่สุดเมื่อตัวละครเอกรู้สึกท้อแท้ ชันโซกลับเป็นผู้ที่พูดกระตุ้นให้ตัวละครเอกลุกขึ้นมาต่อสู้อีกครั้ง

3.3.3 ดุลซีเนอฮ่า : ยอดหญิงในดวงใจของคอน ก็โม่เต้

"Oh! How did our good gentleman exult when he had made this harangue, and especially when he had found out a person on whom to confer the title of his mistress; which, it is believed, happened thus. Near the place where he lived, there dwelt a very comely country lass, with whom he had formerly been in love; though, as it is supposed, she never knew it, not troubled

herself about it. Her name was Aldonza Lorenzo, and her he pitched upon to be the lady of his thoughts; then, casting about for a name, which should have some affinity with her won, and yet incline towards that of a great lady or princess, he resolved to call her Dulcinea Del Toboso (for she was born at that place), a name, to his thinking, harmonious, uncommon, and significant, like the rest he had devised for himself, and for all that belonged to him."

(Cervantes, 1992 : 28)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละคร **ดูลซิเนอา** เกิดขึ้นมาเพราะ "ความจำเป็น" ตามชนบทของอัศวินในนิยายอัศวินยุคกลาง อัศวินจำเป็นต้องมีนางในดวงใจ เพื่อที่จะเป็นเป้าหมายในการกระทำต่างๆ คอน กิโมเต้ ได้เลือกหญิงสาวชาวบ้านชื่ออัลคอนซา โลเรนโซ ซึ่งเขาแอบหลงรักอยู่โดยที่นางไม่เคยรู้ตัวมาเป็นนางในดวงใจ คอน กิโมเต้ ตั้งชื่อให้นางใหม่เพื่อให้สมเป็นหญิงสูงศักดิ์ว่า **ดูลซิเนอา แห่งโตโบโซ** ซึ่งเมืองโตโบโซก็คือเมืองที่นางอาศัยอยู่

อีกตอนหนึ่งที่ย้ำให้เห็นว่าตัวละคร **ดูลซิเนอา** เกิดขึ้นมาเพราะความจำเป็นที่ คอน กิโมเต้ ต้องมีนางในดวงใจตามชนบทของอัศวิน คือตอนที่คอน กิโมเต้ พுகกับ ตัวละครตัวหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่เดินทางผ่านมาและได้สนทนากับคอน กิโมเต้ เขากล่าวว่า เป็นไปไม่ได้ที่อัศวินจะไม่มีนางในดวงใจ เป็นเรื่องที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติที่อัศวินจะอยู่ในห้วงรัก เปรียบเสมือนกับ ฟากฟ้าที่ต้องเต็มไปด้วยดวงดาว

"I say there cannot be a knight-errant without a mistress; for it is as proper and as natural to them to be in love, as to the sky to be full of stars."

(Cervantes, 1992 : 101-102)

ตลอดทั้งเรื่อง **ดูลซิเนอา** ไม่เคยปรากฏตัวให้เห็นเลย แต่ผู้อ่านจะรู้จักตัวละครตัวนี้ผ่านคำบอกเล่าของตัวละคร 2 ตัว คือ คอน กิโมเต้ และซันโซ ซึ่งภาพที่รับรู้ได้จากตัวละครทั้งสองนั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะซันโซจะกล่าวถึงนางตามที่นางเป็นจริงๆ ในขณะที่

ดอน กีโฆเต้ กล่าวถึงนางโดยใช้จินตนาการสร้างภาพขึ้นมาใหม่เพื่อให้สมกับเป็นหญิงใน
ดวงใจของอัศวิน

สำหรับซันโซ นางคืออัลคอนซา ลอเรนโซ หญิงชาวบ้าน ซึ่งซันโซได้กล่าวถึงอัลคอนซา
ไว้ในตอนหนึ่งของเรื่องว่า เขารู้จักนางเป็นอย่างดี ซันโซกล่าวถึงนางในแง่ที่ไม่ดีนัก ถึงกับ
เรียกนางว่าเป็นหญิงแพศยา อันเนื่องมาจากการที่นางชอบให้ทำบรรดาหนุ่มๆ ทั้งหลาย ซันโซ
ได้กล่าวถึงนางไว้ว่า

" 'I know her well,' quoth Sancho; 'and I can assure you she will pitch the bar with the lustiest swain in the parish: Long live the giver; why, she is a mettled lass, tall, straight, and vigorous, and can make her part good with any knight-errant that shall have her for a mistress. O the jade! What a pair of lungs and a voice she has! I remember she got one day upon the church steeple to call some young ploughmen, who were in the field of her father's; and though they were half a league off they heard her as plainly as if they had stood at the foot of the tower; and the best of her is, that she is not at all coy; for she has much of the courtier in her, and makes a jest and a may-game of everybody. "

(Cervantes, 1992 : 224)

แต่ในสายตาของ ดอน กีโฆเต้ ดุลซิเนอ้าคือยอดหญิงผู้งดงาม เป็นกุลสตรีผู้สูงศักดิ์
ควรค่าแก่การยกย่องเทิดทูน ดอน กีโฆเต้มักจะกล่าวถึงความงามและคุณสมบัติอันเพียบพร้อม
ของดุลซิเนอ้า เช่นในตอนหนึ่งเขาได้กล่าวว่าดุลซิเนอ้าเป็นผู้ที่สมบูรณ์แบบทั้งความงามที่หา
ใครเปรียบไม่ได้และคุณความดีที่ไม่มีใครเทียบเทียม

"...now both of these are to be found in perfection in Dulcinea; for in beauty none can be compared to her, and for a good name few can come near her. "

(Cervantes, 1992 : 226)

ภาพต่างๆ เหล่านี้เป็นภาพที่เกิดจากจินตนาการของคน ก็โม่เต้ ทั้งสิ้น แต่คน ก็โม่เต้ เองไม่ยอมรับว่านางเป็นเพียงหญิงในจินตนาการเห็นได้จากตอนที่คัชเซตามคอน ก็โม่เต้ ว่า ดุลซีเนอ้ามีตัวตนจริงหรือว่าเป็นเพียงผู้หญิงในความฝันของเขากันแน่เพราะ คอน ก็โม่เต้ เอง ก็ไม่เคยได้พบดุลซีเนอ้าเลย คอน ก็โม่เต้ ตอบคัชเซตาว่า มีเพียงพระเจ้าที่เท่านั้นที่รู้ว่าดุลซีเนอ้ามีตัวตนหรือไม่ เวลานี้ไม่ใช่เวลาที่จะมาพิสูจน์ เขาไม่ได้สร้างนางขึ้นมาเป็นผู้หญิงของเขา แต่เขาพิจารณาเห็นว่านางเป็นหญิงที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติซึ่งจะทำให้นางมีชื่อเสียงไปทั่วโลกต่างหาก คุณสมบัติดังกล่าวได้แก่ความงามที่ไร้จุดด่างพร้อย เจ็บขบขริบไม่ทะนงตัว มีความอ่อนน้อมถ่อมตนจนทำให้เป็นที่รัก ประพฤติตนเยี่ยงหญิงสูงศักดิ์ และมีความงามที่สมบูรณ์แบบคู่ควรกับผู้ที่สืบเชื้อสายของขุนนาง

"God knows whether there be a Dulcinea or not in the world, and whether she be imaginary or not imaginary: this is one of those things, the proof whereof is not to be too nicely inquired into. I neither begot, nor brought forth, my mistress, though I contemplate her as a lady endowed with all those qualifications, which may make her famous over the whole world; such as, the being beautiful without a blemish, grave without pride, amorous with modesty, obliging as being courteous, and courteous as being well bred; and finally, of high descent, because beauty shines and displays itself with greater degrees of perfection when matched with noble blood, than in subjects that are of mean extraction."

(Cervantes, 1992 : 756-757)

สำหรับคอน ก็โม่เต้แล้ว ดุลซีเนอ้าจึงมีความสำคัญอย่างมาก นางเปรียบเสมือนแรงบันดาลใจและจุดหมายอันสูงส่งของคน ก็โม่เต้ในการประพฤติตนเยี่ยงอัศวิน หรืออาจกล่าวได้ว่านางคือชีวิตของคน ก็โม่เต้ เห็นได้จากคำพูดของ คอน ก็โม่เต้ที่ว่า ดุลซีเนอ้าได้มอบความกล้าหาญของเธอให้กับเขาเพื่อที่จะต่อสู้ เธอคือชีวิตและลมหายใจ เขามีชีวิตและรักษาชีวิตอยู่เพื่อเธอ

"...the valour of Dulcinea, employing my arms as the instrument of her exploits? She fights in me, and overcomes in me: and in her I live and breathe, and of her I hold my life and being."

(Cervantes, 1992 : 289)

จากที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าสำหรับดอน กีโฆเต้แล้ว ดุลซีเนอ้าเป็นเสมือนเป้าหมายแห่งอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ เป็นเหตุผลสำคัญในการอุทิศตนออกเดินทางเยี่ยงอัศวิน เป็นเหตุผลในการมีชีวิตอยู่ ดังนั้นเมื่อปราศจากดุลซีเนอ้าชีวิตของอัศวินดอน กีโฆเต้ จึงต้องจบลง เห็นได้จากในตอนท้ายเรื่องหลังจากที่ ดอน กีโฆเต้ พ่ายแพ้ต่ออัศวินพระจันทร์ขาวทำให้เขาต้องเลิกประพาดจินเยี่ยงอัศวินและเดินทางกลับบ้าน ในขณะที่เขารู้สึกท้อแท้เพราะไม่สามารถช่วยดุลซีเนอ้าให้พ้นจากมนต์สะกดตามที่เขารับรู้เนื่องจากถูกชั้นโซและคูก์หลอกเอาไว้ได้ แต่เขาก็ยังพยายามหาวิธีที่จะช่วยดุลซีเนอ้าต่อไป ชีวิตการเป็นอัศวินของเขายังมิได้สิ้นสุดลงอย่างแท้จริง แต่แล้วเมื่อเขาเดินทางมาถึงหน้าประตูเมืองและได้ยินเด็กสองคนทะเลาะกันโดยเด็กคนหนึ่งพูดว่า

"ไม่ต้องลำบากไปหรอก อย่างไรก็ตามก็ไม่มีวันได้พบมันอีกตลอดชีวิต"

"Trouble not yourself, Periquillo; for you shall never see it more while you live."

(Cervantes, 1992 : 1040)

เขาตีความสิ่งที่เด็กทั้งสองพูดว่า หมายถึงเขาไม่มีวันได้พบกับดุลซีเนอ้าอีกแล้ว เห็นได้จากบทสนทนาระหว่างเขากับชั้นโซในตอนต่อมาซึ่ง ดอน กีโฆเต้ ได้ถามชั้นโซว่าไม่เห็นหรือว่าเด็กชายได้เตือนว่าเขาจะไม่มีวันได้พบกับดุลซีเนอ้าอีกต่อไป

"Don Quixote, hearing him, said to Sancho:

'Do you not take notice, friend, what signifies it if the boy did say so?'

'What,' replied Don Quixote, 'do you not perceive, that , applying these words to my purpose, the meaning is, I shall never see Dulcinea more?' "

(Cervantes, 1992 : 1040)

คำพูดดังกล่าวทำให้ชีวิตของอัศวิน คอน ก็โม่เต้ ถึงจุดลงอย่างแท้จริง เพราะเมื่อปราศจากคูลซีเนอ้า ชีวิตของคอน ก็โม่เต้ก็ไร้ความหมาย และถึงจุดสิ้นสุด

อย่างไรก็ตามจากภาพที่ขัดแย้งกันระหว่างตัวตนที่แท้จริงของอัลดอนซาซึ่งนำเสนอผ่านคำบอกเล่าของซันโซข้างต้น กับคูลซีเนอ้าที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของคอน ก็โม่เต้ ถือว่าเป็นการขำให้เห็นว่าตัวละครตัวนี้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเสียดสีตัวละครในนิยายอัศวินยุคกลางอีกเช่นกัน เพราะตามธรรมดาตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนิยายอัศวินยุคกลางจะต้องเป็นหญิงสูงศักดิ์ แต่ในเรื่องนี้กลับเป็นหญิงชาวบ้านธรรมดาๆ คนหนึ่งซึ่งได้กลายเป็นหญิงสูงศักดิ์จากการจินตนาการของตัวละครเอก

3.2.4 ตัวละครประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อตัวละครเอก

ตัวละครประกอบในเรื่อง คอน ก็โม่เต้ เค ลา มันซ่า นั้นมีมากมายหลายร้อยตัว ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะตัวละครที่ผู้วิจัยเห็นว่า มีบทบาทและความสัมพันธ์กับตัวละครเอกที่ค่อนข้างชัดเจน ตัวละครดังกล่าวได้แก่ พระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้าน หลานสาวและแม่บ้านของคอน ก็โม่เต้ และสุดท้ายคือซันซอน การ์ราสโก

พระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับตัวละครเอกในฐานะเพื่อนที่คุ้นเคยกันมานาน ตัวละครทั้งสองเป็นตัวละครที่มีความรู้ และเคยอ่านนิยายอัศวินยุคกลางเช่นเดียวกับคอน ก็โม่เต้ ทั้งสองเคยวิพากษ์วิจารณ์นิยายอัศวินยุคกลางร่วมกับ คอน ก็โม่เต้ เห็นได้จากที่เซร์บันเตสบรรยายไว้ว่า อาลองโซ กีมาโน มักจะถกเถียงกับพระประจำหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้ที่มีปริญญาจากมหาวิทยาลัยว่า ใครคืออัศวินที่ดีที่สุด ปีลเมรินแห่งอังกฤษ หรือ อามาดีสแห่งเกา (Amadis de Gaul) แต่นีโกลัส ช่างตัดผมและแพทย์ผ่าตัด ยืนยันว่าไม่มีใครเก่งเท่าอัศวินแห่งพระอาทิตย์ และถ้าจะมีใครเทียบเทียมเขาได้ก็น่าจะเป็นคอน กาลาออร์ น้องชายของอามาดีสแห่งเกา

“He had frequent disputes with the priest of his village (who was a learned person, and had taken his degrees in Siguenza) which of the two was the better knight, Palmerin de England, or Amadis de Gaul. But master

Nicholas, barber-surgeon of the same town, affirmed, that none ever came up to the Knight of the Sun, and that if any one could compared to him, it was Don Galaor, brother of Amadis de Gaul;...

(Cervantes, 1992 : 24)

อีกตอนหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครทั้งสองมีความรู้เกี่ยวกับนิยายอัศวินยุคกลาง เช่นเดียวกับ ดอน กีโมเต้ คือตอนที่ตัวละครทั้งสองเข้าไปค้นหนังสือในห้องของดอน กีโมเต้ เพื่อจะนำออกมาเผา ทั้งสองเจอนิยายอัศวินยุคกลาง เรื่อง อามาดิสแห่งกา พระประจําหมู่บ้าน กล่าวว่ นิยายเรื่องนี้เป็นนิยายอัศวินยุคกลางเรื่องแรกที่ตีพิมพ์ในสเปน เรื่องอื่นๆ ที่เหลือต่าง ก็มีพื้นฐานมาจากเรื่องนี้

"There seems to be some mystery in this; for, as I have heard say, this was the first book of chivalry printed in Spain, and all the rest have had their foundation and rise from it;..."

(Cervantes, 1992 : 53)

ส่วนช่างตัดผมก็ให้ความเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ดีที่สุดในบรรดาหนังสือประเภทนี้ทั้งหมด

"for I have heard also, that it is the best of all books of this kind;..."

(Cervantes, 1992 : 53)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ตัวละครทั้งสองจะอ่านนิยายอัศวินยุคกลางเช่นเดียวกับ ดอน กีโมเต้ แต่เขาทั้งสองก็ไม่ได้หลงใหลไปกับหนังสือประเภทดังกล่าว เขาตระหนักดีว่าเรื่องเหล่านั้นเป็นเพียงเรื่องเล่า ไม่ใช่เรื่องจริง ในตอนหนึ่งพระประจําหมู่บ้านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับนิยายอัศวินยุคกลางว่า เขาจินตนาการได้ว่าเรื่องราวเหล่านั้นเป็นเรื่องเล่า เป็นนิยายปรัมปรา เป็นเรื่องโกหก เป็นความฝันที่เล่าโดยมนุษย์ที่ตื่นอยู่ หรือจะกล่าวให้เหมาะสมคือครึ่งหลับครึ่งตื่น

"... I imagine that it is all fiction, fable, and a lie, and dreams told by men awake, or, to speak more properly half asleep."

(Cervantes, 1992 : 529-530)

พวกเขามองเห็นถึงโทษของนิยายประเภทดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกเขาตระหนักว่านิยายประเภทดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เพื่อนของพวกเขาเสียดสีไป เขาจึงได้ช่วยกันหาทางพยายามทำให้ ดอน กีโฆเต้ กลับมามีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ดังเดิม เห็นได้จากการที่ทั้งสองวางแผนโบกปูนปิดห้องหนังสือของ ดอน กีโฆเต้ เพราะไม่ต้องการให้ดอน กีโฆเต้ อ่านหนังสือเหล่านั้นอีก และยังออกเดินทางไปตามหา ดอน กีโฆเต้ และสร้างเรื่องหลอกเพื่อนำตัวดอน กีโฆเต้ กลับบ้าน ความตั้งใจอันดีและความพยายามดังกล่าวนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความหวังดีที่ตัวละครทั้งสองมีต่อดอน กีโฆเต้ เพื่อนของพวกเขาอีกด้วย

หลานสาวและแม่บ้านของดอน กีโฆเต้ นั้นมีบทบาทไม่มากนัก เซร์บันเตสแนะนำตัวละครทั้งสองเพียงแต่อายุราว 20 และ 40 ปี ตามลำดับ ทั้งสองแสดงความห่วงใยในตัวดอน กีโฆเต้ แต่ก็ไม่ได้พยายามที่จะช่วยเหลือเขา แต่ปล่อยให้หน้าที่ดังกล่าวเป็นของ พระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้านทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากภาระหน้าที่ดังกล่าวเป็นภาระหน้าที่ซึ่งเกินความสามารถของตัวละครทั้งสอง แต่เมื่อใดก็ตามที่ดอน กีโฆเต้ กลับมาอยู่บ้าน แม่บ้านและหลานสาวต่างก็คอยดูแลดอน กีโฆเต้ เป็นอย่างดี

ตัวละครชั้นซอน การ์ราสโกเข้ามามีบทบาทครั้งแรกในภาคที่สองของเรื่อง ผู้แต่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของตัวละครตัวนี้ว่า เป็นลูกชายของบาร์โตโลมิว การ์ราสโก ซึ่งจบปริญญาจากซาลามังกา การ์ราสโกเป็นผู้บอกกับซันโซว่ามีการตีพิมพ์เรื่องราวเกี่ยวกับการเดินทางผจญภัยของดอน กีโฆเต้ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนี้ซันโซได้นำมาเล่าให้ดอน กีโฆเต้ ฟัง ซันโซเล่าว่าบุตรชายของบาร์โตโลมิว การ์ราสโก ซึ่งจบการศึกษาจากซาลามังกา ได้มาถึงเมื่อคืนวาน เมื่อซันโซได้เชิญเชิญให้มาที่บ้าน การ์ราสโกได้เล่าให้ฟังว่าเรื่องราวของ ดอน กีโฆเต้ ได้รับการตีพิมพ์เรียบร้อยแล้วในชื่อว่าอังกริบะบุรุษดอน กีโฆเต้ แห่ง ลา มันซา

"... for last night arrived the son of Bartholomew Carrasco, who comes from studying at Salamanca, having taken the degree of bachelor; and when I went to bid him welcome home, he told me that the history of your worship

is already printed in books under the title of the Ingenious Gentleman Don Quixote de la Mancha; ...

(Cervantes, 1992 : 536)

บทบาทสำคัญของตัวละครตัวนี้คือเขาเป็นผู้กระตุ้นให้ คอน กิโมเต้ ออกเดินทางอีกครั้ง และในการเดินทางผจญภัยครั้งนี้ เขาได้ปลอมตัวมาสู้กับคอน กิโมเต้โดยตั้งเงื่อนไขไว้ว่าหากคอน กิโมเต้ พ่ายแพ้จะต้องยอมกลับไปอยู่บ้านเลิกปฏิบัติตนเยี่ยงอัศวิน การปลอมตัวครั้งแรกเขาใช้ชื่อว่าอัศวินกระจก แต่ในการต่อสู้ปรากฏว่าเขาต้องพ่ายแพ้แก่คอน กิโมเต้ เขาจึงต้องกลับไปวางแผนใหม่อีกครั้ง และในครั้งนี่เขาปลอมตัวในชื่อว่าอัศวินพระจันทร์ขาวมาทำสู้กับคอน กิโมเต้ ในที่สุดเขาก็เป็นฝ่ายชนะ ทำให้คอน กิโมเต้ ต้องยอมรับเงื่อนไขที่จะเลิกเป็นอัศวินกลับไปใช้ชีวิตเช่นคนธรรมดาสามัญที่บ้าน

3.4 กลวิธีการเล่าเรื่อง คอน กิโมเต้ เด ลา มันช่า ของเซร์บันเตส

กลวิธีในการเล่าเรื่องของเซร์บันเตสในเรื่องนี้มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากนักเขียนคนอื่นๆ คือถึงแม้ในตอนเปิดเรื่องผู้อ่านจะเข้าใจว่าเซร์บันเตสทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องเห็นได้จากการใช้ "I" ในประโยคแรกของเรื่องที่ว่า *"In a village of La Mancha, the name of which I purposely omit, ..."* (Cervantes, 1992 : 23) แต่จากตอนจบของบทที่ 8 ซึ่งได้บรรยายไว้ว่า *โชคร้ายที่ผู้แต่งเรื่องนี้ปล่อยให้การต่อสู้ไม่จบสิ้นลง "But the misfortune is that the author of this history, in this very crisis, leaves the combat unfinished, ..."* (Cervantes, 1992 : 73) เป็นการชี้ให้เห็นว่าเซร์บันเตสอยู่ในฐานะของผู้นำเรื่องที่มีคนแต่งเอาไว้มากล่าวเท่านั้น มุมมองในการนำเสนอจึงไม่ใช่มุมมองของเซร์บันเตส แต่เป็นมุมมองของตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมาเป็นตัวแทนในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ตัวละครตัวนี้มีชื่อว่า ซิด ฮาเมต เบน เอนเกลี (Cid Hamet Ben Engeli) ซึ่งเป็นชาวอาหรับผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์เรื่องราวเกี่ยวกับ คอน กิโมเต้ และถ่ายทอดออกมา

ในบทที่ 9 เซร์บันเตสได้เล่าถึงความเป็นมาของตัวบทที่ ซิด ฮาเมตเป็นผู้บันทึกไว้ว่า มาอยู่ในมือเขาได้อย่างไร ดังนั้นในบทนี้ผู้เล่าเรื่องจึงเป็นตัวเซร์บันเตสเอง เขาเล่าว่าเขาพยายามที่จะหาเรื่องราวตอนจบของ คอน กิโมเต้ และแล้วในวันหนึ่งขณะที่เขากำลังเดินอยู่ในตลาดเมืองโตเลโด มีเด็กชายคนหนึ่งนำกระดาษเก่าๆ มาขายให้กับพ่อค้า และจากการที่เขา

เป็นคนรักการอ่าน เขาจึงได้ซื้อเอาไว้ถึงแม้ว่ามันจะขาดและปลิวเกลื่อนตามถนน ข้อความในกระดาษเหล่านั้นเขียนด้วยภาษาอารบิก เขาจึงหาคนมาแปล ในที่สุดเขาก็โชคดีหาได้คนหนึ่ง คนแปลเปิดหนังสืออ่านนิคหน้อยแล้วก็หัวเราะ เขาจึงถามว่าหัวเราะอะไร คนแปลอ่านข้อความให้ฟัง ข้อความดังกล่าวมีชื่อของ ดุลซีนีอา แห่ง โดโบโซ ทำให้เขาจินตนาการได้ว่ากระดาษเหล่านั้นมีเรื่องราวของ ดอน กีโมเต้

"In fine, my good fortune presented one to me; and acquainting him with my desire, and putting the book into his hands, he opened it towards the middle, and reading a little in it, began to laugh. I asked him what he smiled at, and he answered me, at something which he found written in the margin, by way of annotation. I desired him to tell me what it was; and he, laughing on, said; there is written on the margin, as follows: 'This Dulcinea del Toboso, so often mentioned in this history, had, they say, the best hand at salting pork of any woman in all La Mancha'. When I heard the name of Dulcinea del Toboso, I stood amazed and confounded; for I presently fancied to myself that those bundles of paper contained the history of Don Quixote.

(Cervantes, 1992 : 75)

จากนั้นเซอร์บันเตสได้เล่าต่อไปว่าเขาได้ให้คนแปลอ่านตอนต้นเรื่องซึ่งเริ่มต้นขึ้นว่า "เรื่อง ดอน กีโมเต้ เด ลา มันชา เขียนโดย ซิด อามัด เบน เอนเคลี ผู้บันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ชาวอาหรับ" *'The history of Don Quixote de la Mancha, written by Cid Hamet Ben Engeli, Arabian historiographer'* (Cervantes, 1992 : 76) ประโยคนี้ถือเป็นประโยคที่ใช้เปิดตัวตัวละครซิด อามัดในฐานะผู้เล่าเรื่อง เป็นที่น่าสังเกตว่าเซอร์บันเตสใช้คำว่า 'historiographer' แทนที่จะใช้ author การใช้คำๆ นี้ เป็นการสื่อให้ผู้อ่านรับรู้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงและมีผู้บันทึกไว้ มิใช่เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมา การกระทำเช่นนี้ทำให้เรื่องดูน่าเชื่อถือและน่าสนใจ มีชีวิตชีวาและชวนติดตามมากยิ่งขึ้น

หลังจากแนะนำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวที่จะดำเนินต่อไปนั้นเป็นเรื่องที่ ซิด อามัด บันทึกไว้ เหตุการณ์ที่ค้างอยู่ในบทที่ 8 ก็ได้ดำเนินต่อไป ซึ่งสามารถตีความได้ว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อจากนั้นถูกนำเสนอผ่านมุมมองของ ซิด อามัด แทนเซอร์บันเตสซึ่งถอย

ออกไปอยู่เบื้องหลัง อย่างไรก็ตามหลังจากในบทที่ 9 ชื่อของ ซิด อามัค ก็แทบไม่ได้ปรากฏอีกเลย โดยเฉพาะหลังจากบทที่ 27 เป็นต้นไปจนจบไม่มีการกล่าวถึงชื่อ ซิด อามัค เลย แต่ก็สามารถระลึกได้ว่าผู้ที่เล่าเหตุการณ์อยู่นั้นคือ ซิด อามัค ในภาคที่สองของเรื่องมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นคือบทบาทของ ซิด อามัค ได้เพิ่มมากขึ้น เรื่องราวหลายตอนมักจะขึ้นต้นโดยเกริ่นนำก่อนว่า ซิด อามัค เป็นผู้เล่า เช่นจะใช้ว่า “Ben Engeli exclaims, relates....” การย้ำความสำคัญดังกล่าวมีสาเหตุมาจากหลังจากตีพิมพ์ภาคแรก ได้มีผู้แต่งเรื่องราวของ ดอน กีโฆเต้เลียนแบบเรื่องของเซร์บันเตส เขาจึงพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าเรื่องที่ถูกต้องนั้นเป็นเรื่องของเขาซึ่งมาจากเรื่องที่ซิด อามัค เล่า ในประเด็นเรื่องสิทธิอันชอบธรรมของ ซิด อามัค ในฐานะผู้เล่าเรื่องยังปรากฏชัดในตอนจบของเรื่อง มีการบรรยายว่า ดอน กีโฆเต้ และ ซิด อามัค เกิดมาเพื่อกันและกัน ดอน กีโฆเต้รู้อาจจะประพฤติดังปฏิบัติอย่างไร ส่วน ซิด อามัค ก็รู้อาจจะเขียนอย่างไร ทั้งสองมีจุดหมายร่วมกัน

*“For me alone was Don Quixote born, and I for him: he knew how to act,
and I how to write: we were destined for each other, ...”*

(Cervantes, 1992 : 1051)

อย่างไรก็ตามถึงแม้เซร์บันเตสจะพยายามวางตัวในฐานะผู้เรียบเรียงโดยแนะนำผู้อ่านว่าเรื่องราวของ ดอน กีโฆเต้ นั้นเขียนขึ้นหรือนำเสนอโดยผ่านมุมมองของ ซิด อามัค ดังกล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ผู้อ่านต่างก็รู้ดีว่าผู้เล่าเรื่องทั้งหมดก็คือตัวเซร์บันเตสเอง (Close, 1990 : 15)

จากที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่าเซร์บันเตสใช้กลวิธีในการเล่าเรื่อง 2 แบบผสมผสานกัน คือขั้นแรกเขาสร้างตัวละครประกอบขึ้นมาตัวหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราว โดยการเล่าเรื่องของตัวละครตัวนี้เป็นไปในลักษณะที่เปรียบเสมือนการถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ให้ผู้อ่านรับรู้ ผู้อ่านจะต้องตีความสิ่งที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอจากเหตุการณ์พฤติกรรมหรือบทสนทนาของตัวละคร จากนั้นเขาได้นำเรื่องราวที่ตัวละครดังกล่าวเป็นผู้ถ่ายทอดมาเล่าหรือเรียบเรียงใหม่อีกครั้งเพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่านในมุมมองของตนเอง อย่างไรก็ตามสังเกตได้ว่าในฐานะของผู้เล่าเรื่อง เซร์บันเตสไม่ได้สอดแทรกความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวลงไปแต่อย่างใด

สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากยุคสมัยของอัสวิน ในยุคสมัยต่อมาได้มีการตีความพฤติกรรมของตัวละครเอกในอีกแง่มุมหนึ่งโดยมองว่าตัวละครเอกคือตัวแทนของมนุษย์ผู้มีอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ และพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งอุดมการณ์ดังกล่าว ถึงแม้ว่าสิ่งที่เขาคิดและปฏิบัติจะก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อคนรอบข้าง เพราะคนรอบข้างต่างไม่เข้าใจและหัวเราะในการกระทำของเขา แต่เขาก็ยังพยายามที่จะรักษาอุดมการณ์นั้นไว้ จนกระทั่งวาระสุดท้าย การกระทำดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นที่มาของแนวคิดที่เรียกว่า Quixotism ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้มาจากการตีความพฤติกรรมของตัวละครเอก แนวคิดดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมและนักเขียนในยุคต่อๆ มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเห็นได้จากการนำแนวคิดดังกล่าวไปนำเสนอในบทละครเพลงอเมริกันเรื่องแมน ออฟ ลา มันชา ซึ่งผู้เขียนบทได้ตีความแนวคิดดังกล่าวและนำเสนอออกมาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาในบทต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย